

JAVNI, PROJEKTNI, ENOSTOPENJSKI NATEČAJ ZA IZBIRO STROKOVNO NAJPRIMERNEJŠE REŠITVE ZA:

SPOMENIK SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE V LJUBLJANI

Naročnik: Republika Slovenija
Ministrstvo za obrambo
Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana

Razpisovalec: Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo
v sodelovanju z
Zbornico za arhitekturo in prostor,
Vegova ulica 8, 1000 Ljubljana

Izdelovalec: Afront, zavod za prostorsko inovativnost
Barjanska cesta 16, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba izdelovalca: Lenka Kavčič, univ. dipl. inž. arh.

Izdelovalki: Lenka Kavčič, univ. dipl. inž. arh.
Eva Eržen, mag. inž. arh.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

UVOD

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) in Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 01200-7/2023/4 z dne 15. 6. 2023 je Vlada Republike Slovenije na 102. redni seji dne 9. 5. 2024 pod točko 3 sprejela naslednji **SKLEP**:

- 1. Vlada Republike Slovenije je potrdila Izhodišča za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani.**
- 2. Ministrstvo za obrambo na podlagi izhodišč iz prejšnje točke pripravi natečajno nalogo za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve na Trgu Republike v Ljubljani in jo predloži v potrditev Vladi Republike Slovenije.**

VSEBINA NATEČAJNE NALOGE

UVOD	2
VSEBINA NATEČAJNE NALOGE	3
1. CILJI IN PREDMET NATEČAJA	1
1.1 NAMEN IN CILJI NATEČAJA	1
1.2 PREDMET NATEČAJA	1
1.3 NATEČAJNO OBMOČJE	2
2. ZNAČILNOSTI NATEČAJNEGA OBMOČJA	4
2.1 LOKACIJA NATEČAJNEGA OBMOČJA – TRG REPUBLIKE	4
2.2 ZGODOVINSKI ORIS	7
2.3 KRONOLOGIJA UREDITEV V NATEČAJNEM OBMOČJU	12
2.4 OPIS STANJA IN DEJAVNOSTI	14
2.5 VPLIVNO OBMOČJE	15
2.6 POGLEDI	20
2.7 MIKROLOKACIJA POSTAVITVE SPOMENIKA OSAMOSVOJITVE	25
2.7 SEZNAM ZEMLJIŠČ S PODATKI O LASTNIŠTVU IN STANJU V NATEČAJNEM OBMOČJU	29
3. USMERITVE ZA ZASNOVO SPOMENIKA	31
3.1 SPOROČILNOST SPOMENIKA	31
3.2 USMERITVE IN PRIPOROČILA ČASTNE ENOTE REPUBLIKE SLOVENIJE IN PROTOKOLA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVEDBO CEREMONIALOV OB SPOMENIKU SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE	33
3.3 UMESTITEV IN ZASNOVA SPOMENIKA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE	36
3.4 PRELIMINARNE USMERITVE ZA POSTAVITEV SPOMENIKA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE S PODROČJA VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE	39
3.5 UGOTOVITVE S PRVE SEJE NATEČAJA S PODROČJA VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE	40
3.6 POVZETEK USMERITEV ZA ZASNOVO SPOMENIKA	41
4. ANKETNI DEL NATEČAJA	42
VIZIJA PARLAMENTARNE ČETRTE PO MODELU SUPERBLOKA IN OBMOČJE IDEJNE REŠITVE ZA UREDITEV ŠUBIČEVE ULICE - IZHODIŠČA	42
5. PODATKI O PROSTORSKIH AKTIH, POGOJIH NOSILCEV UREJANJA PROSTORA TER IZDELANIH STROKOVNIH PODLAGAH	50
4.1 VELJAVNI PROSTORSKI AKTI IN PREDVIDENI PROSTORSKI AKTI	50
4.2 IZVLEČEK DOLOČIL IZ VELJAVNIH PROSTORSKIH AKTOV	50
A. OPN MOL IZVEDBENI DEL	50

6. VIRI	57
7. POVEZAVE	58
8. SEZNAM C_natecajne podloge in D_natecajne priloge	58

1. CILJI IN PREDMET NATEČAJA

1.1 NAMEN IN CILJI NATEČAJA

Namen natečaja, ki ga razpisuje Ministrstvo za obrambo v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije, je pridobiti strokovno, interdisciplinarno zasnovano in oblikovno najprimernejšo rešitev spomenika slovenske osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani.

Po zaključku natečaja bo naročnik izvedel javno naročilo izvedbe spomenika ter izdelave projektne dokumentacije za izvedbo in umeščanje spomenika, če bo in v obsegu kot bo, upoštevajoč predmetno rešitev, le-ta potrebna. **Natečaj vsebuje tudi anketni del, v katerem je cilj pridobiti najustreznejšo idejno rešitev za ureditev Šubičeve ulice v sklopu celovite ureditve javnih površin na območju med Slovensko in Bleiweisovo cesto po modelu superbloka.** Oddaja anketnega dela rešitve je opcijška in ni obvezna.

1.2 PREDMET NATEČAJA

Osrednji predmet natečaja je zasnova spomenika slovenske osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani. Predlagana rešitev naj ustrezno obravnava in predstavlja vsebinsko sporočilnost, ki naj se osredotoča na obdobje kristalizacije ideje o slovenski državnosti, ki jo je pogojevala dolga tradicija nacionalnih in emancipacijskih bojev. Spomenik naj združuje državo, ljudi in njihove dosežke, izraža naj odprtost, medsebojno spoštovanje in zaupanje. Spomenik naj bo tako izraz zgodovine kot tudi vizije za prihodnost.

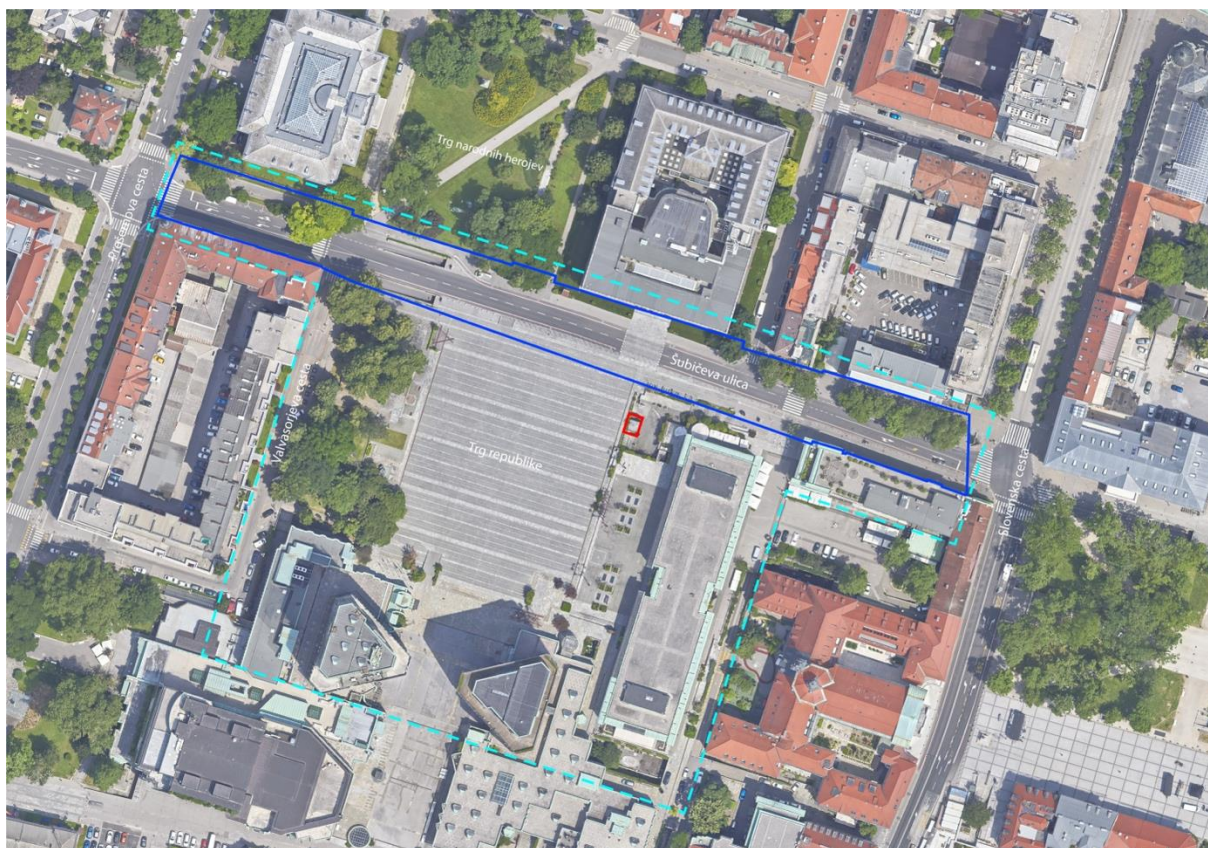
Natečaj v anketnem delu zajema tudi anketno idejno rešitev za ureditev Šubičeve ulice, ki bo lahko podlaga za prenovo javnih prometnih površin, ki jih načrtuje Mestna občina Ljubljana.

1.3 NATEČAJNO OBMOČJE

Slika 1: Prikaz natečajnega območja v Ljubljani – makrolokacija (podlaga: Atlas okolja)

Natečajno območje leži v osrednjeslovenski statistični regiji na območju Mestne občine Ljubljana.

Slika 2: Prikaz natečajnega območja v Ljubljani (podlaga: digitalni ortofoto)

Natečajno območje Anketno območje Vplivno območje

Slika 3 in 4: Natečajno območje (podlaga: digitalni ortofoto)

Natečajno območje

Natečajno območje se nahaja na Trgu republike, osrednjem državnem trgu republike in prestolnice, kjer je bila 26. 6. 1991 uradno in slovesno razglašena neodvisna Republika Slovenija.

Natečajno območje meri **36,98 m²**. Obsega zemljišča ali njihove dele v katastrski občini 1725 Ajdovščina, z naslednjimi parcelnimi številkami: 3082/1 - del in 3082/6 - del.

Vplivno območje obsega Trg republike s stolpnicama TR2 in TR3, ploščad, parkovno ureditev na zahodu, podhod in blagovnico Maximarket, Šubičevo ulico od Prešernove do Slovenske ceste in spomenik postavlja v širši prostorski kontekst območja v centru Ljubljane.

Del vplivnega območja je tudi **anketno območje**, ki predstavlja območje idejne rešitve za ureditev Šubičeve ulice in obsega Šubičevo ulico od križišča *Šubičeva ulica – Slovenska cesta* na vzhodu do križišča *Šubičeva ulica – Prešernova cesta* na zahodu. Obsega zemljišča v katastrski občini **1725 Ajdovščina** s parcelnimi številkami **2941 – del, 2942 - del, 2943 – del, 2949/1 – del, 2949/4 – del, 2952/2, 2952/4, 2953/2, 2963, 3305 – del, 3306 – del** v velikosti **7.897,00 m²**.

2. ZNAČILNOSTI NATEČAJNEGA OBMOČJA

2.1 LOKACIJA NATEČAJNEGA OBMOČJA – TRG REPUBLIKE

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 01200-7/2023/4 z dne 15. 6. 2023 ustanovila Komisijo za pripravo izhodišč za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: komisija). Komisijo je sestavljalo 23 članov iz različnih organizacij in ustanov, kot so Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije, Urad predsednice Republike Slovenije, Ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Zveza zgodovinskih društev, Zbornica za arhitekturo ter večina veteranskih zvez in društev. **Po široki razpravi komisije in tehtanju različnih predlogov je bila lokacija novega spomenika slovenske osamosvojitve z osrednjim motivom droga s slovensko zastavo predvidena na Trgu republike v Ljubljani in sicer na mikrolokaciji, kjer zdaj stoji drog za zastavo, in kjer je bila do premestitve zasajena lipa.**

Trg republike

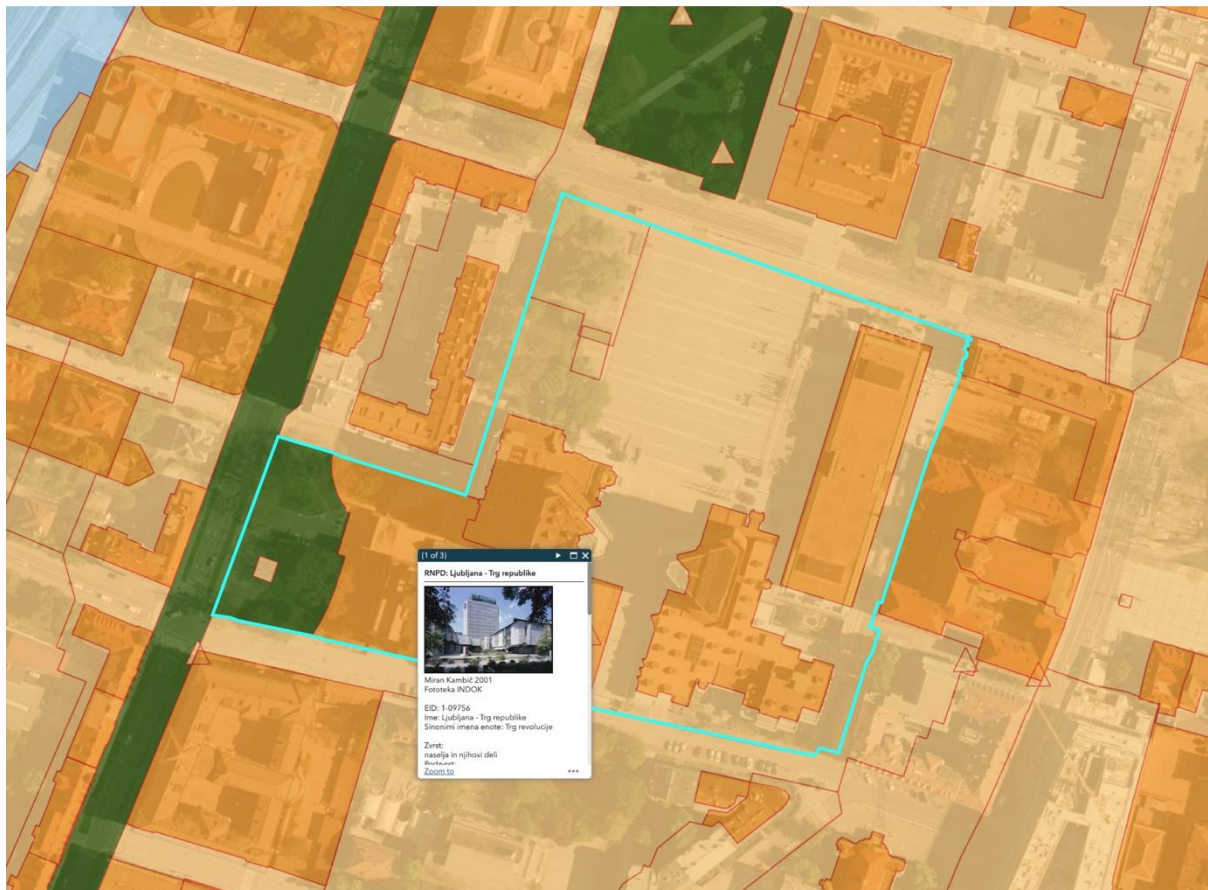
Trg republike predstavlja enega najpomembnejših trgov v državi in ima posebno zgodovinsko vrednost, saj se je ključna manifestacija oziroma uradna razglasitev samostojnosti odvila ravno na tej lokaciji. Na trgu je bila tako 26. 6. 1991 uradno in slovesno razglašena neodvisna Republika Slovenija. Na osrednji državni proslavi se je zbral celoten državni vrh, tudi redki predstavniki tujih držav ter množica ljudi. Takrat so prvič razvili novo slovensko zastavo, lipa kot simbol slovenstva pa je bila blagoslovljena. **Poudariti je potrebno, da je dvig zastave tudi izjemno simbolem in čustven element slovenske samostojnosti in državnosti.**

Slika 5: Trg republike (foto: Afront)

Trg republike se nahaja pred stavbo parlamenta ter tako tudi simbolno ponazarja razmerje med ljudstvom in oblastjo. Gre za osrednji trg slovenske prestolnice, zasnovan je kot mestno upravno

središče s stolpnici s pritličnimi prizidki, kulturnim domom, z veleblagovnico in javnimi spomeniki. Trg je bil zgrajen med letoma 1961 in 1986 in je kot celota avtorsko delo arhitekta Edvarda Ravnikarja in širše ekipe. V register nepremične kulturne dediščine je bil pod številko 9756 vpisan 9. 11. 1998. Leta 2014 je bil sprejet **Odlok o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena** (Ur.l. RS, št. 44/2014-1813 - <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ODLO1781>).

Slika 6: Trg republike – spomenik državnega pomena, območje kulturnega spomenika označeno z modro (podlaga: <https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/>)

Povezava na interaktivno karto

V območju Trga republike so **varovane sestavine spomenika sledeče** (drugi odstavek 2. člena Odloka o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena):

- urbanistična umestitev trga in javnih funkcij v mestnem jedru,
- prvotna urbanistična, arhitekturna in krajinsko arhitekturna ureditev trga z nivojskimi ploščadmi, drevjem ob zahodni strani, s pasažo z atriji in podzemno garažo
- tlakovanje s pohorskim tonalitom (granodioritom), zasaditev v koritih, avtorsko oblikovana kovinska svetila in drogovi za zastave ter vključeni deli starih kovinskih ograj,
- zunanost stavb v celoti, njihove fasade s kamnitimi in bakrenimi oblogami,
- javni spomeniki: spomenik revolucije (1975, Drago Tršar), spomenik Edvardu Kardelju (1981, Drago Tršar), spomenik Ivanu Cankarju (1982, Slavko Tihec), spomenik Vezana jedra (1973, Slavko Tihec),
- **prostor z drogom za slovensko zastavo ter prostor lipe ob njem***,
- prezentacija arheoloških ostalin.

Op.ur.: V letu 2014, v katerem je bil Odlok sprejet, je drog za zastavo še stal na Trgu republike, lipa pa v koritu, kjer danes stoji zastava.

Za vse posege v kulturne spomenike, razen če zakon ne določa drugače, je treba **predhodno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje** Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Za spomenike in njihove varovane sestavine velja varstveni režim, ki določa (9. člen Odloka o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena):

- ohranjanje kulturnih, urbanističnih, arhitekturnih, krajinskoarhitekturnih, likovnih in zgodovinskih sestavin v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti,
- čim večje ohranjanje osnovne namembnosti spomenikov in uvajanje novih namembnosti, če so te prilagojene varstvenemu režimu,
- podrejanje vseh posegov v spomenike in njihove dele, ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
- redno in strokovno vzdrževanje ter obnavljanje celote in ovrednotenih sestavin posameznega spomenika in neokrnjenih izvirnih prvin urbanistične, arhitekturne in krajinskoarhitekturne zasnove,
- prepovedano je postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika ali njegovih delov,
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika,
- varovanje izvirne in neokrnjene predstavitve arheoloških sestavin,
- prepovedani so posegi in raba, ki lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali okoljske sestavine; prepovedano je predvsem odkopavati in zasipavati teren,
- ohranjanje obstoječih rab odprtega prostora, kjer te sledijo prvotni urbanistični zasnovi,
- ohranjanje in vzdrževanje varovanih krajinskoarhitekturnih prvin in zasnov odprtega prostora,
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika,
- tako omogočanje dostopa javnosti, ki ne ogroža varovanja spomenika, njegovih osnovnih funkcij ali varovanih sestavin,
- novi posegi so izjemoma dovoljeni s predhodnim kulturovarstvenim soglasjem Zavoda, kadar se funkcije dopolnjujejo ter dopolnjujejo tudi varovanje objektov in prostora,
- obvezna je predhodna izdelava konservatorskega načrta, če je poseg v spomenik kompleksen,

S postavitvijo novega spomenika slovenske osamosvojitve oz. predlagano rešitvijo interdisciplinarno zasnovane ekipe ustvarjalcev se ponuja priložnost za združitev izrazov različnih strok in za intervencijo, ki bo omogočala jasno sporočilnost ter možnost odvijanja državnega protokola. Nov spomenik pa bo hkrati z ohranitvijo obstoječega konteksta ustvaril novo kvaliteto v prostoru. Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZVKDS) namreč v strokovnem mnenju (*glej D_Natečajne priloge*) navaja, da so kljub varstvenemu režimu na Trgu republike novi posegi izjemoma dovoljeni s predhodnim soglasjem ZVKDS, kadar se funkcije dopolnjujejo ter dopolnjujejo tudi varovanje objektov in prostora. Iz tega po strokovnem mnenju ZVKDS izhaja, da postavitve spomenika osamosvojitvi ni v nasprotju z varstvenim režimom. Postavitev spomenika ZVKDS razume kot dopolnitev funkcije Trga republike kot simbolnega prostora Slovencev. Prostor trga bo s tem pridobil dodano vrednost prav v kontekstu slovenske osamosvojitve.

2.2 ZGODOVINSKI ORIS

Kompleks Trga republike (nekdanj Trg revolucije) predstavlja enega največjih dosežkov slovenske povojne arhitekture in najpomembnejših trgov v prestolnici in državi. Pod taktirko enega izmed osrednjih slovenskih arhitektov druge polovice 20. stoletja, prof. Edvarda Ravnikarja, se je stavbni kompleks, ki je danes varovan kot kulturni spomenik državnega pomena, gradil več kot dve desetletji.

Na področju današnjega Trga republike se je nahajalo severno obzidje Emone, v neposredni bližini pa tudi več antičnih stavb ter zgodnjekrščansko središče. V začetku 18. stoletja so območje vrtov knezov Auerspergov in Eggenbergov ter Fabijančičev vrt pridobile uršulinke. Poleg samostana in cerkve so redovnice za potrebe pridelave hrane in prostora sprostitve uredile svoje vrtove in jih ogradile z visokim zidom.

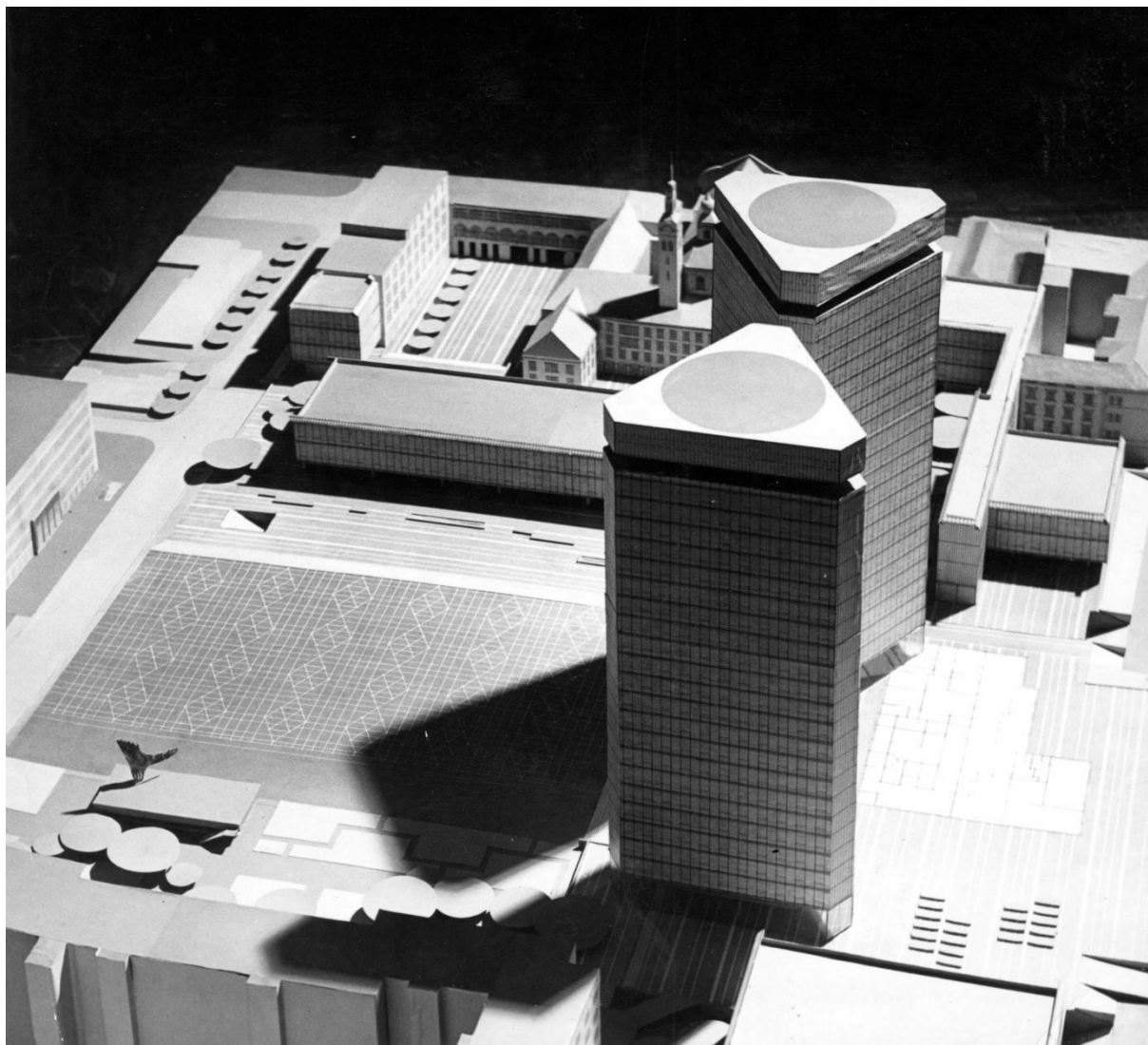

Slika 7 in 8: Pogled na nunski vrt in parlament, 1963, (vir: ZVKDS OE LI) in pogled na J del vrta z obzidjem in samostanom, foto: Milan Kumar, 1966, (vir: ZVKDS OELJ)

Leta 1959 je na Šubičevi ulici svoja vrata odprla nova stavba slovenskega parlamenta (takrat stavba Ljudske skupščine LRS), ki jo je zasnoval Vinko Glanz. Stavba z zadržano monumentalnostjo, jasno in smotno zasnovo in estetsko prefinjenostjo predstavlja arhitekturno delo namenjeno politični in protokolarni dejavnosti. Nov stavbni volumen je zaznamoval novo simbolno točko v arhitekturi mesta Ljubljane in dopolnil obstoječi stavbni blok na Tomšičevi ulici.

Prostor Trga republike je do začetka šestdesetih let prejšnjega stoletja ostal nepozidan. Območje nunskega vrta je predstavljalo, kot eno redkih še nepozidanih prostorov v mestu, primerno točko za umestitev novega upravnega središča. Zasnova današnjega trga izhaja iz urbanistične ureditve tedaj imenovanega Trga revolucije, ki jo je leta 1960 v zmagovalnem natečajnem elaboratu predlagal Edvard Ravnikar. Trg je oblikoval kot podolgovato ploščad, orientirano v smeri sever-jug, nad ploščadjo pa je na južni strani zasnoval dominantni – par administrativnih stolpnic za tedanjo centralno oblast. Na vzhodno stran ploščadi je umestil horizontalno razpotegnjen trgovski objekt (današnji Maximarket), kot prizidek h kareju ob ulici Josipine Turnograjske pa manjši poslovni objekt.

Ravnikarjeva zmagovalna rešitev je vključevala tudi sam spomenik revolucije v osi med stavbama, ki sicer ni bil predmet natečaja, in več drugih objektov, razmeščenih okoli glavne ploščadi in treh manjših trgov. V letih 1960–1962 je nastalo več variant zazidave. V teh načrtih, ki jih je od leta 1961 izdeloval prav za ta projekt ustanovljeni Investicijski zavod za izgradnjo Trga revolucije (IZITR), variirajo tako umeščenost in zasnova objektov kot tudi pozicija spomenika revolucije. Kljub številnim variantam zazidave pa so se bistveni elementi prvotne Ravnikarjeve zasnove ohranili do začetka gradnje leta 1962.

Slika 9: maketa Trga republike predvidoma 1962, avtor: Edvard Ravnikar (vir: Zbirka Muzeja za arhitekturo in oblikovanje)

Leta 1961 je bil razpisan tudi javni natečaj za osnutek spomenika revolucije, ki naj bi bil na Trgu republike postavljen ob dvajseti obletnici »zmage nad fašizmom« in je bil eden ključnih elementov prostora trga. Natečajna komisija prve nagrade ni podelila, drugo nagrado pa je prejel predlog akademskega kiparja Draga Tršarja in arhitekta Vladimirja Braca Mušiča. Spomenik je bil umeščen v zeleni pas na zahodnem robu trga, rešitev je vsebovala vodne in svetlobne učinke, ki pa kasneje niso bili izvedeni.

V času prevpraševanja prvotne ideje Trga republike sta bili stolpnici zasukani, pomaknjeni proti severovzhodu in dvignjeni nad nivo glavne ploščadi. V specifičnih okoliščinah šestdesetih let preteklega stoletja, ki so privedle do ustavitve gradnje leta 1962 in ponovno leta 1964 ter celo do menjave investorjev, sta stolpnici ostali znižani za skoraj polovico višine, ostali programi pa so se

razvejano razširili ob njunem vznožju. Prvotno načrtovani sestav več med seboj povezanih trgov, pasaž, podhodov in stopnišč se je ohranil. Ob ustavitvi del je bila zgrajena dvoetažna garažna hiša, skelet trgovskega objekta in obeh stolpnic do devete etaže. Kompleks, načrtovan kot reprezentativno središče republike, se je pričel spreminjati v poslovno in trgovsko središče. Stolpnici sta bili v končni izvedbi dograjeni do dvanajstega nadstropja in imata različno oblikovana ter visoka strešna zaključka. Mestni prostor trga je z različno visokima stolpnicama, ki ju dopolnjujejo nizki prizidki, skupaj z nivojsko členitvijo odprtega prostora pridobil mnoge prostorske kvalitete in doživljajsko bogate ambiente ter se približal merilu človeka.

Leta 1974, po dveh letih za vzhodno stolpnico in po skoraj 15 letih gradnje s prekinitvami, se je zaključila gradnja še druge (zahodne) stolpnice, ki je odprla vrata za uporabnike in obiskovalce. Novi ljubljanski trg, ki se je razprostiral med parlamentom, sodobnim nakupovalnim središčem in poslovnima mestnima vedutama, so zasedli avtomobili.

Slika 10: Trg republike (foto: Janez Kališnik, vir: Zbirka Muzeja za arhitekturo in oblikovanje)

Leta 1975, ob trideseti obletnici osvoboditve, so izdelali načrt za ureditev mikrolokacije spomenika revolucije. Postavljen je bil po Tršarjevem in Mušičevem predlogu, ki sta ga avtorja dodelala v sodelovanju z Edvardom Ravnikarjem.

Slika 11: Spomenik revolucije na Trgu republike (Foto: Afront)

V tistem času Ljubljana za velike glasbene in scenske prireditve ni imela nobenega večjega prostora, pa tudi ne dovolj uglednega prostora za mednarodne kongrese in politična srečanja. Leta 1975 je bil ustanovljen Republiški odbor za proslavo 100-letnice rojstva Ivana Cankarja, ki je na svoji ustanovni seji izrekel pobudo za izgradnjo kulturnega centra na Trgu revolucije. Zamisel o gradnji nove kulturne dvorane – osrednjega doma kulture, pa se je porodila že nekoliko prej, v okviru Ljubljanske kulturne skupnosti. To je bil temeljni razlog za gradnjo Cankarjevega doma oz. Kulturno kongresnega centra Ivan Cankar, kot se je prvotno uradno imenovala novogradnja. Leta 1977 je Iniciativni odbor za izgradnjo Kulturno-kongresnega centra Ivan Cankar (KCIC) sprejel programske zasnove novega kulturnega centra, v kateri je bila v prvi vrsti izpostavljena potreba po koncertni dvorani in dvorani, v kateri bi potekale politične manifestacije. Prvotni program so razširili z vrsto različnih dvoran in sejnih prostorov, z razstaviščem, ki stavbi tudi danes omogočajo bogat kulturni program. Istega leta so se pričela tudi gradbena dela za kulturno središče. Med gradnjo so vse do leta 1983 potekale razprave o bodoči vsebini in naravi novega kulturnega centra.

Trg revolucije nikoli ni doživel uradne otvoritve, težko pa je opredeliti tudi zaključek del Cankarjevega doma, saj so se nekatere kulturne prireditve začele odvijati že leta 1980, ko je bil velik del stavbe še v gradnji.

Leta 1981 so na Trgu republike postavili bronasti spomenik revolucionarju Edvardu Kardelju avtorjev arhitekta Fedje Koširja in kiparja Draga Tršarja.

Slika 12: Spomenik Edvardu Kardelju na Trgu republike (Foto: Afront)

26. junija 1991 so na Trgu republike slovesno razglasili slovensko samostojnost. Po osamosvojitvi so nekatere stavbe postale last podjetij, uršulinski samostan pa je bil v denacionalizacijskem postopku vrnjen cerkvi. Ploščad trga je bila dolga leta degradirana s parkiriščem. Leta 2014 je Mestna občina Ljubljana izvedla prenovno ploščadi Trga republike, motorni promet pa se je dokončno umaknil z osrednje ploščadi.

Zgodovinski oris je povzet po naslednjih virih:

- KONS-TR³: konstrukcija nove ere, ur. Tina Potočnik. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2023.
- Prostor za vse: anketa o Trgu republike, Marjan Hočevar et al. Ljubljana: Trajekt, zavod za prostorsko kulturo, 2018.
- Pod skupno streho: Moderne javne zgradbe iz zbirke MAO in drugih arhivov, Matevž Čelik, Maja Vardjan, Bogo Zupančič. Ljubljana: Muzej za arhitekturo in oblikovanje, 2013.
- Spomenik revolucije Draga Tršarja, Jure Mikuž. Zbirka Umetnine v žepu, ur. Barbara Murovec. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2010.
- Trg republike, Nevidne hiše, Afront zavod za prostorsko inovativnost, 2023.

2.3 KRONOLOGIJA UREDITEV V NATEČAJNEM OBMOČJU

Slika 13: Pogled na mikrolokacijo umestitve spomenika slovenske osamosvojitve; povečava fotografije pogled z banke, okrog 1975, foto: Janez Kališnik, vir: Zbirka MAO

Slika 14: Atrij Maximarketa pred dokončanjem Cankarjevega doma, vir: arhiv Edvarda Ravnikarja, Zbirka MAO

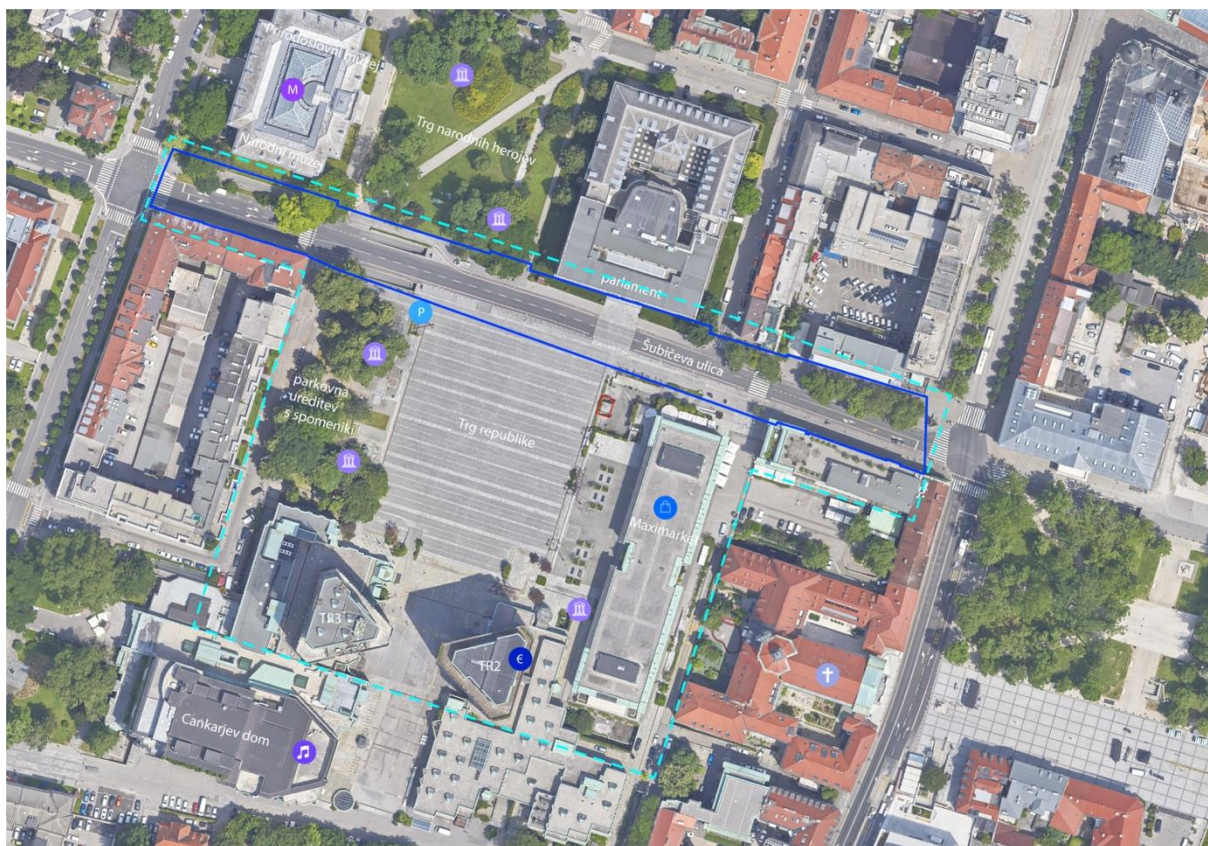

Slika 15: Mikrolokacija pred prenovo tlakovanja ploščadi leta 2014 z vidno scenografijo za razglasitev samostojnosti iz leta 1991, vir: Studio Kalamar

Slika 16: Mikrolokacija po prenovi tlakovanja leta 2024, na fotografiji je vidna plošča društva Heraldica Slovenica ob drogu z zastavo, vir: arhiv AFRONT

2.4 OPIS STANJA IN DEJAVNOSTI

Slika 17: Dejavnosti (podlaga: digitalni ortofoto)

Natečajno območje Anketno območje Vplivno območje

Trg republike se nahaja v središču prestolnice Slovenije in s prepletom državnih funkcij in ostalih programov, ki jih združuje, predstavlja osrednjo točko v Ljubljani. Na severu meji na stavbo parlamenta ter na Valvasorjev park oz. Trg narodnih herojev z Narodnim muzejem Slovenije. Na vzhodu ga omejuje blagovnica Maximarket, ki je od svojega odprtja ena najbolj priznanih in obiskanih blagovnic v centru mesta. Trgovski, kavarniški in gostinski programi se nadaljujejo tudi v podhodu Maximarketa, ki se na severu zaključi kot odprti prostor z zunanjim prostorom kavarne in prehodi med različnimi etažami, tam se ob ploščadi trga nahaja tudi predvidena lokacija postavitve novega spomenika osamosvojitve. Pod osrednjo ploščadjo Trga republike se nahaja podzemna garaža, ki omogoča parkiranje in obisk različnih aktivnosti v bližini. Na zahodnem delu ploščad prehaja v parkovno ureditev z dvema osrednjima obstoječima obeležjema, spomenikom revolucije in spomenikom Edvardu Kardelju. Ploščad Trga republike na jugu preko plitkega stopnišča prehaja na višji nivo, kjer stojita stolpnici TR2 in TR3. Na zahodu se za stolpnico TR3 nadaljuje kulturno-umetniški program Cankarjevega doma, na vzhodu za stolpnico TR2 pa poslovni program. V bližini območja postavitve spomenika slovenske osamosvojitve se nahajata dve pomembni družbeni stavbi: Gimnazija Jožeta Plečnika na Šubičevi ulici in Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani na Trgu republike.

2.5 VPLIVNO OBMOČJE

Trg republike je izjemen urbanistično-arhitekturni dosežek povojne slovenske in tedanje širše jugoslovanske arhitekture. Trg, ki je dajal okvir Spomeniku revolucije, je bil nadgrajen z mestnim upravnim središčem s stolpnicama, prvotno namenjenima republiški upravi, zdaj banki, gospodarskim in drugim javnim funkcijam. Na trg so umeščeni javni spomeniki in kiparska dela uveljavljenih slovenskih kiparjev.

Slika 18 in 19: spomenik revolucije (Drago Tršar in Braco Mušič), spomenik Edvardu Kardelju (Drago Tršar in Fedja Košir) (Foto: Afront)

Spomenik revolucije stoji v severozahodnem delu Trga republike, ob Valvasorjevi ulici. Abstraktno skulpturo s shematičnimi figurami demonstrantov in manifestantov je 1964 zasnoval Drago Tršar. Takrat največji bronasti spomenik v Jugoslaviji je bil 1975 postavljen v arhitekturno zasnovo z vodnim zrcalom, napisi in lipami. Ureditev je zasnoval Braco Mušič.

Spomenik Edvardu Kardelju stoji v jugozahodnem delu trga južno od Spomenika revolucije. Bronasta skulptura stoječega Kardelja na čelu skupine ljudi stoji na nizki stopničasti ploščadi. Spomenik sta zasnovala kipar Drago Tršar in arhitekt Fedja Košir.

V okviru Trga republike je kot kulturni spomenik državnega pomena razglašena tudi Veleblagovnica Maximarket. Dvonadstropna veleblagovnica je izvirna, izrazito vzdolžno zasnovana armiranobetonska skeletna konstrukcija velikih razponov s konzolno izvedbo, s štirimi razsežnimi trgovskimi in gostinskimi etažami, v kleti povezana s trgovsko pasažo, ki povezuje Šubičevo in Erjavčevo cesto.

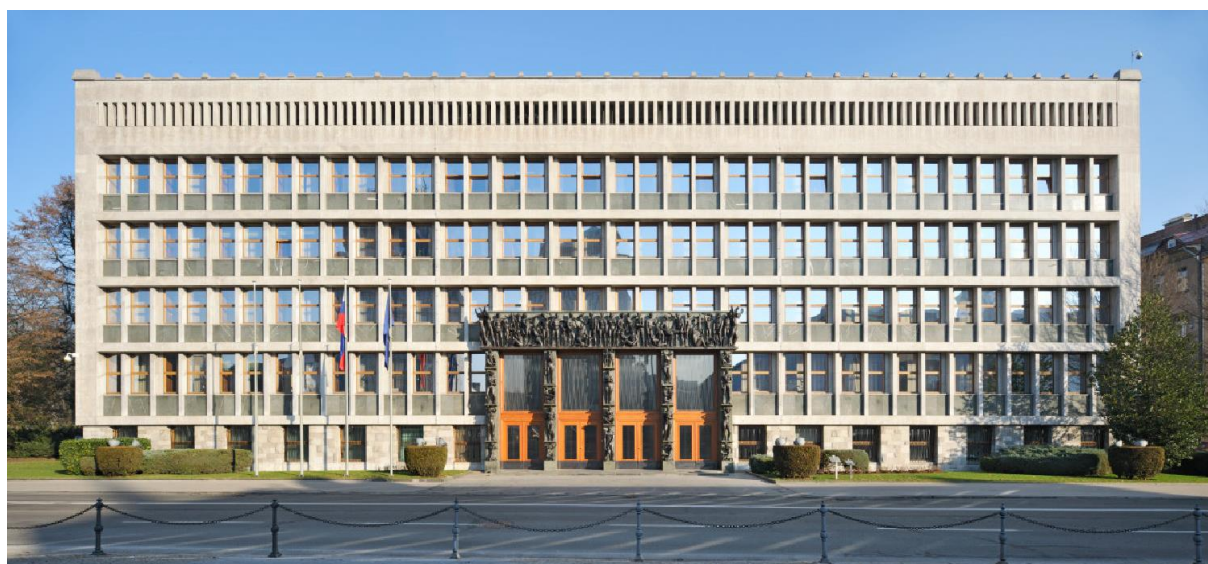
Z urbanističnega vidika izvirno razmejuje in hkrati povezuje monumentalno ploščad Trga republike z intimnejšim Plečnikovim trgom. Arhitekt je višino veleblagovnice prilagodil traktom Uršulinskega samostana in mejo južne fasade liniji obrambnega zidu Emone ter tako ustvaril prostorsko celoto z

nadgradnjo zgodovinskih prvin. Med drugim je varovana sestavina spomenika tudi kletna pasaža s trgovinami, lokali in ozelenjenimi atriji.

Slika 20: Pogled na veleblagovnico Maximarket, levo lokacija postavitve novega spomenika, foto Miran Kambič

Trg republike je na severu zamejen s Šubičevo ulico. Postavljen je pred stavbo parlamenta in simbolno ponazarja razmerje med ljudstvom in oblastjo.

Slika 21: Pogled na glavno pročelje parlamenta pred letom 2021, foto Miran Kambič

Slika 22: Postavitev zastav članic EU ob predsedovanju Slovenije leta 2021, foto: Ana Kovač (vir: Siol.net)

Slovenski parlament je bil zgrajen po načrtih Vinka Glanza leta 1959. Že v času svojega nastanka je njegova podoba, predvsem ulična fasada s poudarjenim portalom, delovala monumentalno. Bel volumen še danes predstavlja simbolno točko v arhitekturi mesta Ljubljane. Glavna fasada stavbe ima simetrično postavljen vhod. Tripartitna zasnova z enakomernim ritmom oken in izbrani materiali dajejo vtis prezenca, trajnosti, monumentalnosti in dostojanstva. Glavni poudarek pročelja je vstopni portal, ki se vzpenja do polovice prvega nadstropja in s svojim zaključkom prevzame funkcijo balkona. Kiparske simbolne kompozicije, okras portala sta izdelala akademska kiparja Karel Putrih in Zdenko Kalin.

Slika 23: Portal je kiparsko delo akademskih kiparjev Zdenka Kalina in Karla Putriha, foto: Miran Kambič

Putrihova plastika je umeščena na zgornji del portala. Na levi strani so upodobljene tri ženske figure, katerih dvignjene roke se prepletajo v obliko Triglava. Proti desni alegorično bogat plastičen friz predstavlja žensko postavo s knjigo v roki, ki se ljubeznivo sklanja k otroku, mater, ki se igra z otrokom, ter figure delavcev, ki opravljajo različne dejavnosti. V središču kompozicije stojita dve ženski postavi: ena z liktorskim svežnjem v rokah in druga s tehtnico ter predstavljata pravičnost in harmonijo. Nato sledijo alegorije sadjarstva, kmetijstva, gozdarstva, ladjedelništva in ribištva. Skupino sklenejo tri moške figure s podobno dvignjenimi rokami, kot tri ženske figure na levi strani.

Kipar Zdenko Kalin je svojo plastiko namestil na pilastre. Vsebinsko jedro njegove kiparske razvrstitve nosi osrednji pilaster. Podobe nosijo raznovrstno sporočilnost - prisodobno razvoja Slovencev in njihove poti v prihodnost, srečo in blaginjo, mir ter slavo in čast.

Levi in desni pilaster je kipar namenil lepim umetnostim, ki se ne morejo nemoteno razvijati, če niso za to izpolnjeni pogoji. Liki predstavljajo gledališko umetnost, arhitekturo, plesne umetnosti in kiparstvo. V likih otrok v vmesnih poljih so upodobljene otroške igre.

Na zahodni strani stavbe parlamenta se ob Šubičevi ulici razteza Valvasorjev park, danes Trg narodnih herojev. Današnjo obliko je park dobil leta 1940, ko so Šubičevo ulico podaljšali ob robu uršulinskega vrta. Na južnem delu parka, med skupino starejših dreves so leta 1949 postavili grobnico narodnih herojev. Avtorje grobnice sta arhitekt Edo Mihevc in kipar Boris Kalin. Sarkofag ob daljših stranicah krasita bronasta reliefa s prizori iz narodno osvobodilnega boja. Tako park kot tudi grobnica sta varovani enoti nepremične kulturne dediščine.

*(<https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/?&locale=sl&find=20330>)

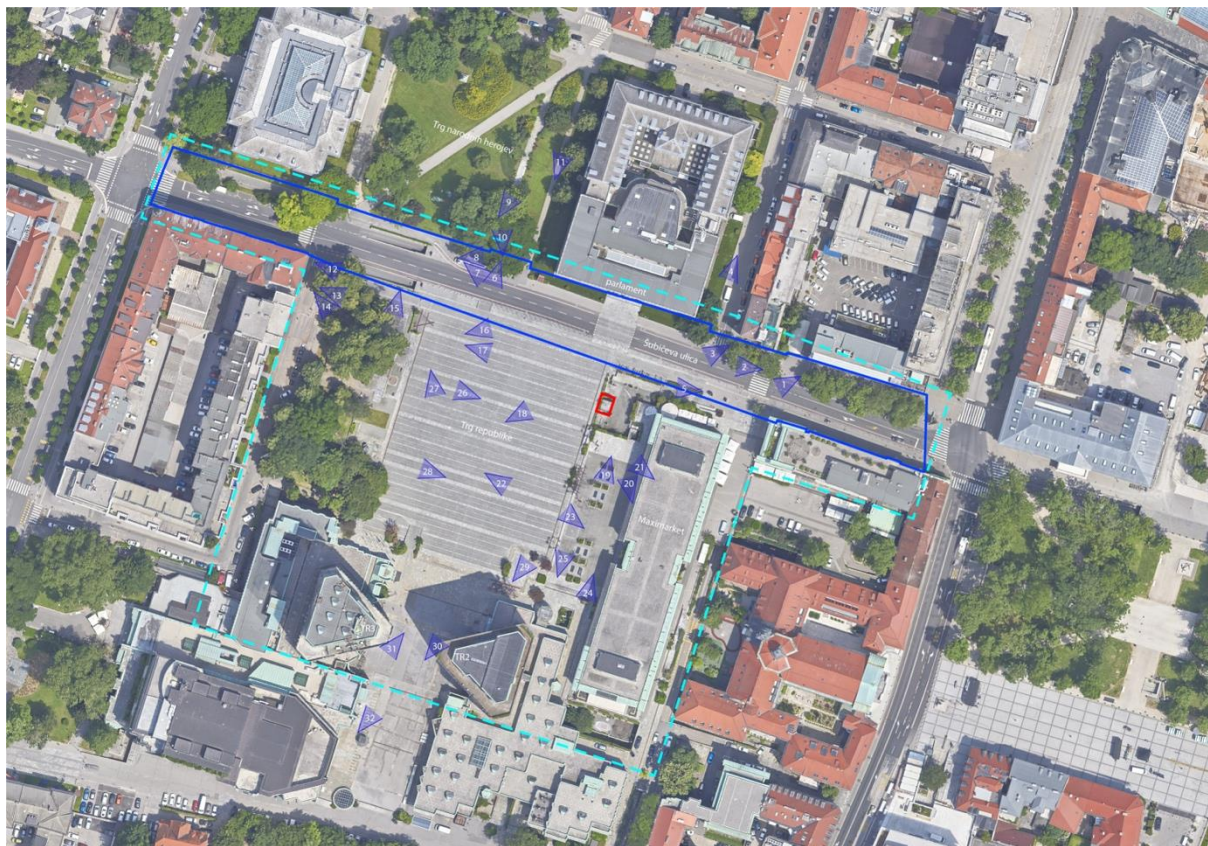
Slika 24: Grobnica narodnih herojev na Trgu narodnih herojev (foto: Afront)

Slika 25: Pogled iz Trga narodnih herojev na lokaciju spomenika osamosvojitve

2.6 POGLEDI

2.5.1 Pogledi v vplivnem območju (celotna fotodokumentacija je dostopna v mapi *D_3_Fotodokumentacija natečajnega območja*)

Slika 26: Pogledi v vplivnem območju (podlaga: digitalni ortofoto)

□ Natečajno območje

□ Anketno območje

□ Vplivno območje

◀ Pogled

3: pogled na Trg republike s prehoda Šubičeva-Beethovnova

7: Šubičeva ulica, v ozadju Maximarket, Ljubljanski grad

18: stavba ljudske skupščine (parlament), desno drog z zastavo

20: pogled iz prehoda v pritličju Maximarketa na parlament

21: pogled iz prehoda na območje postavitve spomenika

22: pogled s Trga republike na Maximarket, v ozadju Uršulinska cerkev.

29: Trg republike, pogled na parlament in Maximarket

30: pogled na Trg republike

2.5.2 Pogledi v bližini natečajnega območja (celotna fotodokumentacija je dostopna v mapi *D_3_Fotodokumentacija natečajnega območja*)

Slika 27: Pogledi v bližini natečajnega območja (podlaga: digitalni ortofoto)

 Natečajno območje Pogled

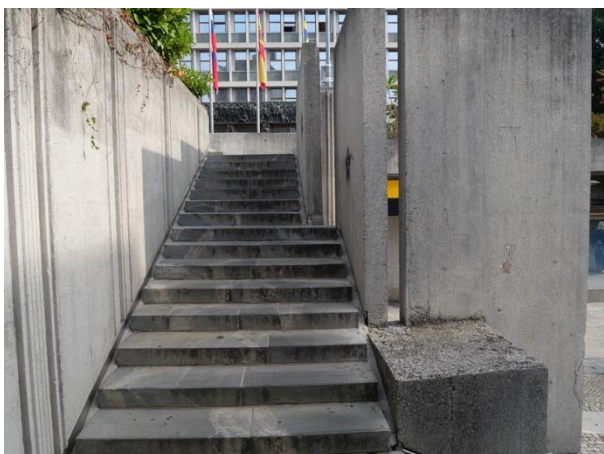
2: pogled na natečajno območje (prostor zastave z drogom, kjer je bila predhodno posajena lipa)

4: detajl območja postavitve spomenika (prostor osrednjega motiva spomenika - zastave z drogom, kjer je bila predhodno posajena lipa)

5: podhod Maximarket z Z strani, desno lokacija postavitve spomenika 9: pogled na stopnišče in natečajno območje postavitve s severa

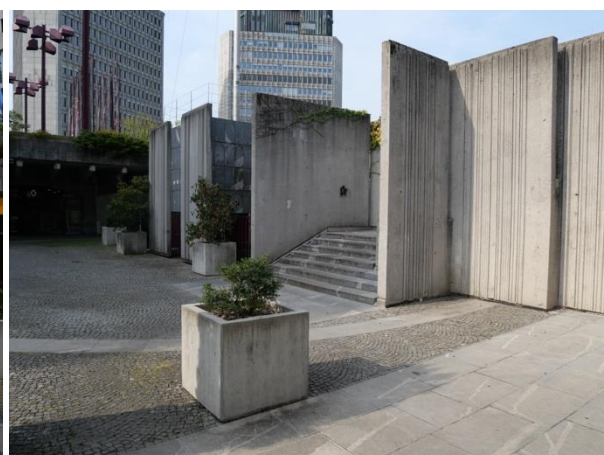
11: severno stopnišče, v ozadju stavba parlamenta

12: območje postavitve spomenika, podstavek z nivoja podhoda

13: stopnišče, v ozadju parlament

15: pogled na stopnišče, v ozadju natečajno območje

20: pogled na obstoječo ureditev v podhodu iz juga proti severu

21: natečajno območje, pogled z jugozahoda

2.7 MIKROLOKACIJA POSTAVITVE SPOMENIKA OSAMOSVOJITVE

Kot mikrolokacija spomenika oz. natečajno območje za postavitev spomenika je bil na podlagi sklepa vladno ustanovljene Komisije za pripravo izhodišč za postavitev spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani jasno **določen prostor, kjer zdaj stoji drog za zastavo, in kjer je bila do premestitve zasajena lipa**. Zaradi trenutno pomanjkljive urejenosti poseg na tem območju pomeni varovanje objektov in prostora in hkrati dopolnjuje ureditev Trga republike.

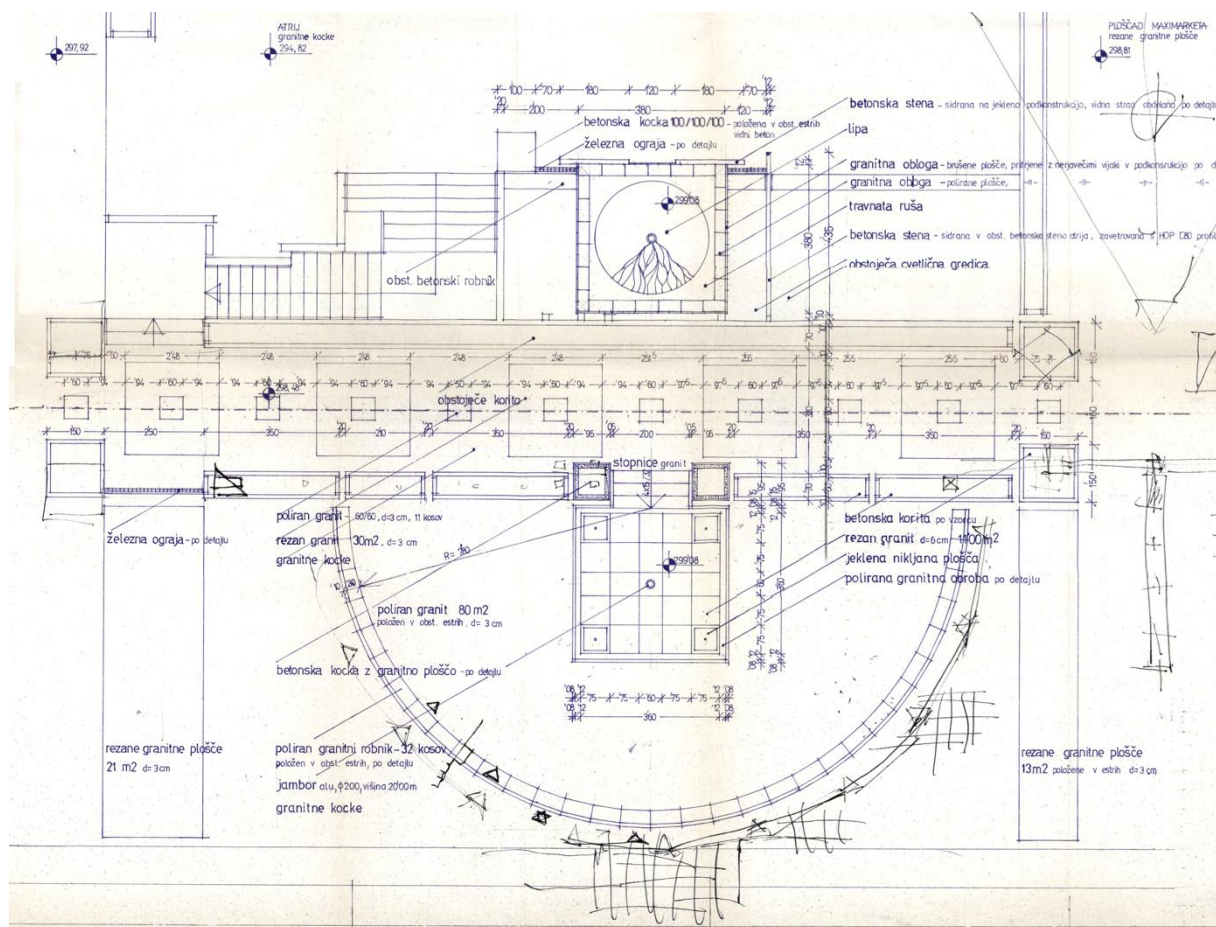
Slika 28: mikrolokacija spomenika slovenske osamosvojitve (foto: Afront)

Natečajno območje je jasno definirano z območjem nekdanjega korita za lipo, današnjega podstavka z drogom za zastavo.

Ureditev je del delno realizirane in preurejene ureditve iz leta 1991 (*dokumentacija PGD št: 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91)*; objekt: ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo; investitor: Republiški sekretariat za informiranje – Ljubljana, odbor za slovesno promocijo Slovenije; izdelovalec: IZITR; Ljubljana, junij 1991) – celoten dokument je dostopen v *D_Natečajne priloge*.

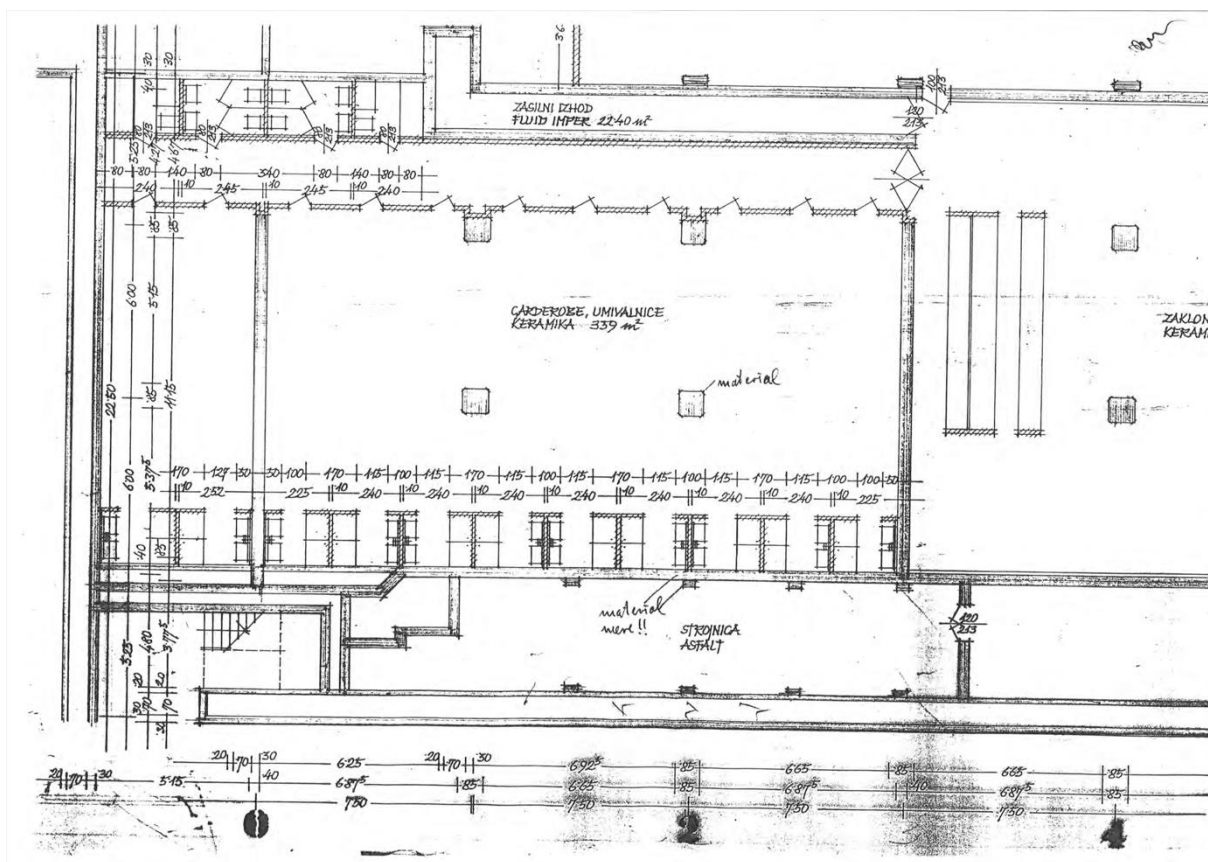
Ideja ureditve je bila vzpostaviti »simbolno vrednost stavbe parlamenta«, formirati njen predprostor in hkrati slediti konceptu Trga republike, upoštevajoč scenarij oz. protokol za »slovesno promocijo Slovenije« ob uradni razglasitvi samostojnosti. Jedro zasnove predstavlja pot, ki vodi od severnega roba Trga republike, izpred portala stavbe Državnega zbora, proti jugu, ob drogu za zastavo (umeščenem na podstavku) na zahodni strani ter lipi, zasajeni v novo korito, umeščeno v območje atrija ob pasaži Maximarketa, na vzhodni strani.

Zasnova ni bila v celoti izvedena. Do danes so se ohranili le motiv poti, korito za lipo (ki je bila presajena na drugo lokacijo) in drog za zastavo, ki je bil premeščen v korito za lipo. Uporabljeni so bili za kompleks Trga republike značilni materiali, strukture, obdelave in detajli (npr. zaključek s prodniki, vpenjanje granitnih plošč) in motivi (zelenje v koritih). Ureditev ni bila grandiozna, marveč je z zelo omejenimi posegi v obstoječ grajeni sestav ustvarila simbolni okvir za ključno manifestacijo v osamosvojitvenem procesu, parter za prezentacijo enotnosti naroda.

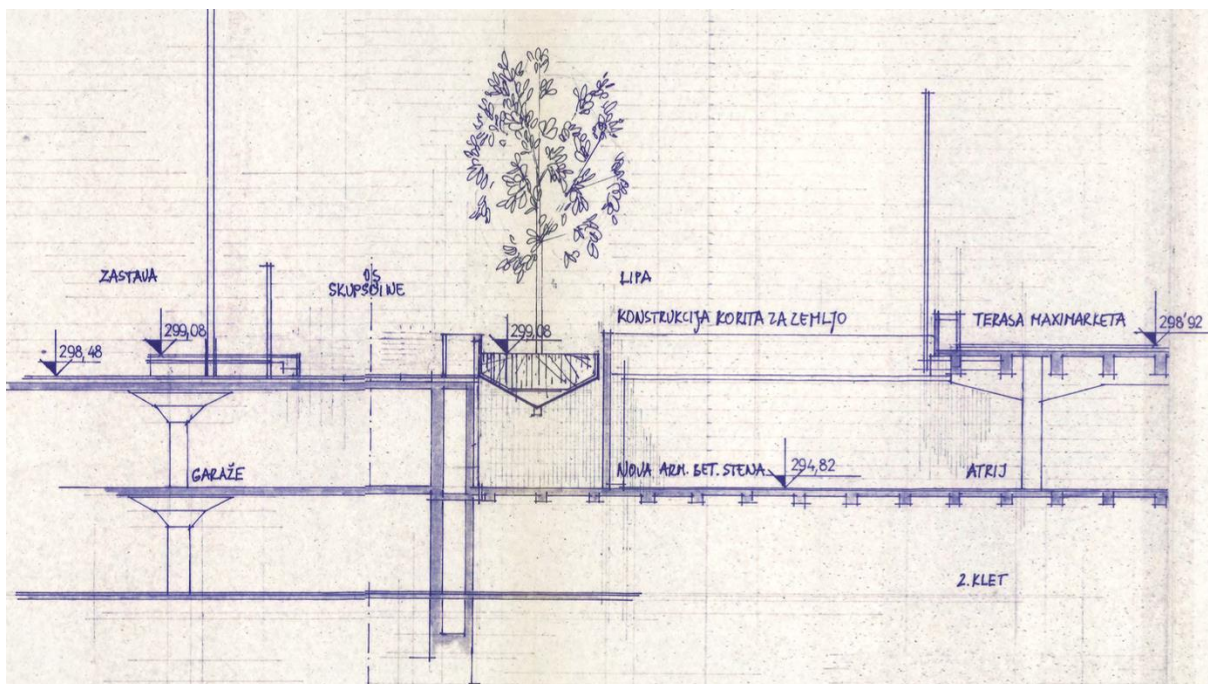

Slika 29: Izrez iz načrta Tloris novih trajnih elementov v prostoru (načrt 21-31-370), avtorja: Evgen Čargo in Andrej Kalamar, odgovorni projektant: Slobodan Milojevič, 20. 6. 1991 (PGD št. 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91); objekt: ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo; investitor: Republiški sekretariat za informiranje – Ljubljana, odbor za slovesno promocijo Slovenije; izdelovalec: IZITR; Ljubljana, junij 1991).

Trg republike je v celoti dvakrat podkleten, zato je postavljanje dodatnih elementov, brez poseganja v obstoječo konstrukcijo, zelo zahtevno.

Slika 30: Tloris 2. kleti pod atrijem pasaže Maximarketa (načrt iz PGD št. 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91); objekt: ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo; investor: Republiški sekretariat za informiranje – Ljubljana, odbor za slovesno promocijo Slovenije; izdelovalec: IZITR; Ljubljana, junij 1991)

Slika 31: Shematični prerez (načrt 21-31-370), avtorja: Evgen Čargo in Andrej Kalamar, odgovorni projektant: Slobodan Milojevič, 20. 6. 1991 (PGD št. 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91); objekt: ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo; investor: Republiški sekretariat za informiranje – Ljubljana, odbor za slovesno promocijo Slovenije; izdelovalec: IZITR; Ljubljana, junij 1991)

Konstrukcija korita, v katerem je nekdaj stala lipa in trenutno nosi podstavek z drogom za zastavo je montažna, iz jeklenih profilov in pločevine ter obložena z betonskimi in granitnimi ploščami. V obstoječo konstrukcijo je pritrjena z okvirjem iz jeklenih profilov.

Plato z drogom za zastavo je od tlakovane površine trga dvignjen za +0,70 m. Nosilna jeklena konstrukcija droga in tlakovanega platoja je s strani trga zastrta z betonskimi koriti, na strani podhoda Maximarketa pa zakrita z dvema betonskima stenama/paravanoma (višine 4.05 m). Podstavek droga, ki je vstavljen med betonska korita in paravanske stene je izveden v kamnitih, vidno vijachenih ploščah. Drog za zastavo meri v višino 15.66 m od nivoja podstavka.

Nosilnost talne plošče atrija Maximarketa in jeklene konstrukcije korita sta omejeni. Ocenjuje se, da je brez dodatnih konstrukcijskih ojačitev možna dodatna obremenitev jeklene konstrukcije korita do 10 ton, v primeru, da se le-ta dodatno ne ojačuje. V primeru večjih obtežb bo potrebno posegati v kletno etažo pod atrijem, za prenos teže do raščenega terena. Tovrstno poseganje ni zaželeno, je pa dopustno, če natečajnik potrebo po tem strokovno utemelji.

Slika 32: slovesnost ob razglasitvi samostojnosti (foto: RTV Slovenija; <https://www.rtvlo.si/slovenija/25-let/slovesnost-ob-razglasitvi-samostojne-republike-slovenije/379620>)

Slika 33: slovesnost ob razglasitvi samostojnosti 26.6.1991 (foto: Stane Sršen; arhiv RTV, <https://arhiv.rtvlo.si/osamosvojitvev/www.rtvlo.si/osamosvojitvev/prispevek/227/predvajaj.html>)

2.7 SEZNAM ZEMLJIŠČ S PODATKI O LASTNIŠTVU IN STANJU V NATEČAJNEM OBMOČJU

Natečajno območje

Št. parcele	Velikost v m ²	Lastništvo	
3082/1 - del	36,21	Vsakokratni lastnik stavbe - splošni skupni del podzemnega objekta pod ploščadjo ob trgovski hiši Maximarket, vsi posamezni deli v objektu so v zemljiški knjigi vpisani v korist Mercator d.d. *	
3082/6 - del	0,77	Republika Slovenija, upravljalec Generalni sekretariat vlade Republike Slovenije	

Natečajno območje meri 36,98 m².

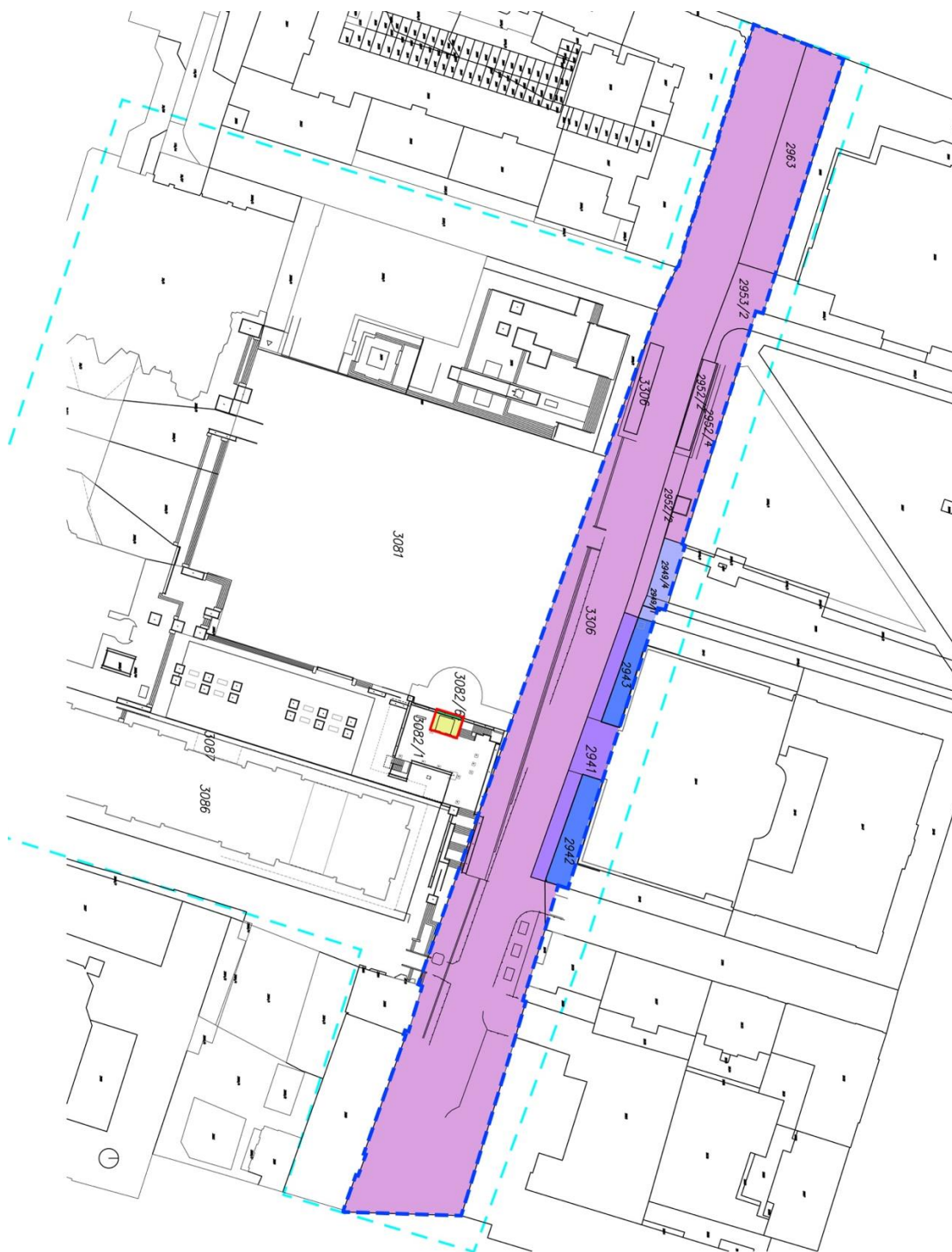
Anketno območje

Št. parcele	Velikost v m ²	Lastništvo	
2941 - del	326,00	Republika Slovenija	
2942 - del	168,00	Republika Slovenija	
2943 – del	119,00	Republika Slovenija	
2949/1 – del	12,00	Uprava cest v Ljubljani družbena lastnina	
2949/4 – del	100,00	Uprava cest v Ljubljani družbena lastnina	
2952/2	280,00	Mestna občina Ljubljana	
2952/4	290,00	Mestna občina Ljubljana	
2953/2	184,00	Mestna občina Ljubljana	
2963	565,00	Mestna občina Ljubljana	
3305 – del	21,00	Mestna občina Ljubljana	
3306	5.832,00	Mestna občina Ljubljana	

Natečajno območje meri 7.897,00 m².

Podatki o zemljiščih se nanašajo na stanje 4.10.2024.

*Naročnik je z lastnikom v postopku dogovora glede posegov na zemljišču.

Slika 34: Prikaz lastništva zemljišč

Natečajno območje
 Anketno območje
 Vplivno območje

Lastništvo:

Republika Slovenija, upravljalec Generalni sekretariat vlade RS	Mestna občina Ljubljana	Republika Slovenija, upravljalec Državni zbor RS
Vsakokratni lastnik stavbe - splošni skupni del podzemnega objekta pod ploščadjo ob trgovski hiši Maximarket, vsi posamezni deli v objektu so v zemljiški knjigi vpisani v korist Mercator d.d.*	Republika Slovenija	Uprava cest v Ljubljani družbena lastnina

3. USMERITVE ZA ZASNOVO SPOMENIKA

3.1 SPOROČILNOST SPOMENIKA

Z razglasitvijo samostojne in neodvisne Republike Slovenije leta 1991 je bil sklenjen dolgotrajni proces oblikovanja slovenskega naroda. Od definiranja slovenskega naroda kot kulturno edinstvenega do razglasitve Temeljne ustavne listine o samostojni in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I in 1/91 – popr.; v nadaljnjem besedilu: Temeljna ustavna listina o samostojni in neodvisnosti Republike Slovenije) leta 1991 je preteklo dvesto let, proces nacionalnega oblikovanja pa je tekel vse prej kot linearno. Oblikovanje slovenske državnosti temelji na boju Maistrovih borcev za severno mejo, boju tigrovcev, narodnoosvobodilnem boju in osamosvojitveni vojni ob hkratnih političnih procesih, ki so dosegli kulminacijo v 80-ih letih prejšnjega stoletja.

Sporočilnost spomenika naj se osredotoča na zadnje, odločilno obdobje kristalizacije ideje o slovenski državnosti, ki jo je pogojevala dolga tradicija nacionalnih in emancipacijskih bojev.

Večina slovenskega naroda je po drugi svetovni vojni živela v okviru socialistične federativne republike Jugoslavije in preko njene državnopravne ureditve dosegla marsikatero atributo državnosti. Vendar je proces razkrajanja jugoslovanske federacije, ki je potekal na več ravneh, omogočil krepitev slovenskih osamosvojitvenih teženj, ki so postale očitne v drugi polovici osemdesetih let. Leta 1987 so nastali Prispevki za slovenski nacionalni program, s katerimi so bile izražene težnje po demokratizaciji in samostojnosti Slovenije. Širšo politizacijo množic je sprožil sodni proces pred vojaškim sodiščem proti četverici »JBTZ«, kar je poleg krepitev civilnodružbene zavesti o varstvu človekovih pravic in svoboščin pomenilo tudi prelom v izražanju zahtev po političnem pluralizmu. Postopoma so se začele ustanavljati tudi nove stranke, ki so načele dotedanji politični monopol Zveze komunistov. Naslednji politični koraki so bili storjeni z Majniško deklaracijo (maj 1989) in Temeljno listino Slovenije (junij 1989), septembra 1989 pa so bili sprejeti amandmaji k republiški ustavi, ki so opredelili pravico do samoodločbe, večstrankarstva in možnost tajnih in pluralnih volitev ter za himno določili Prešernovo Zdravljico. Konec istega leta je bil preprečen tudi poskus t. i. jogurtne revolucije v Sloveniji, to je uvedbe neustavnega stanja, ki bi omejil ali povsem izničil suverenost republiških oblasti. Nova slovenska vlada, ki se je oblikovala po prvih večstrankarskih volitvah aprila 1990, je začela izvajati korake v smeri osamosvojitve Slovenije, glede katere se je proti koncu leta 1990 poenotil celoten slovenski politični prostor, h kateremu je nedvomno prispeval plebiscit, na katerem se je več kot 88 odstotkov volivcev odločilo za samostojno in neodvisno državo. Zaostrovanje mednarodnih sporov v Jugoslaviji kot tudi ugoden trenutek konca hladne vojne in geopolitičnih sprememb na mednarodni ravni so še dodatno podkrepile slovenske težnje po samostojnosti, vendar te ni bilo mogoče doseči zgolj po diplomatski poti, zato so se začele priprave na obrambo v okviru Manevrske strukture narodne zaščite.

Spomladi 1991 je slovenski parlament sprejel vrsto pravnih aktov, ki so bili podlaga za razdružitev z Jugoslavijo. Vrhunec tega dejanja predstavlja sprejetje Temeljnje ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I in 45/94) ter Deklaracije ob neodvisnosti (Uradni list RS št. 1/91-I), s katerimi je Slovenija postala neodvisna in samostojna država. Že v naslednjih dneh so se bile obrambne in varnostne sile novonastale države prisiljene z orožjem zoperstaviti enotam Jugoslovanske ljudske armade (v nadaljnjem besedilu: JLA), ki si je za cilj zadala obnovitev nadzora na državnih mejah in izničenje slovenskih osamosvojitvenih aktov. Podpis Brionske deklaracije 7. julija 1991 je sicer nominalno vzpostavljal stanje pred 25. junijem 1991, a je bil hkrati tudi akt internacionalizacije jugoslovanske krize in priznanja Republike Slovenije kot

mednarodnega subjekta. Že v juliju je bil sprejet tudi sklep, da se JLA umakne z ozemlja Republike Slovenije, kar se je dokončno zgodilo 25. oktobra 1991. Po začetnih zadržkih glede mednarodnega priznanja Republike Slovenije so se članice Evropske skupnosti v začetku leta 1992 vendarle poenotile in priznale novo državo, nekoliko pozneje pa so jo priznale tudi ZDA, Ruska federacija in Kitajska, kar je Republiki Sloveniji naposled tlakovalo pot v OZN, kamor je bila sprejeta 22. maja 1992.

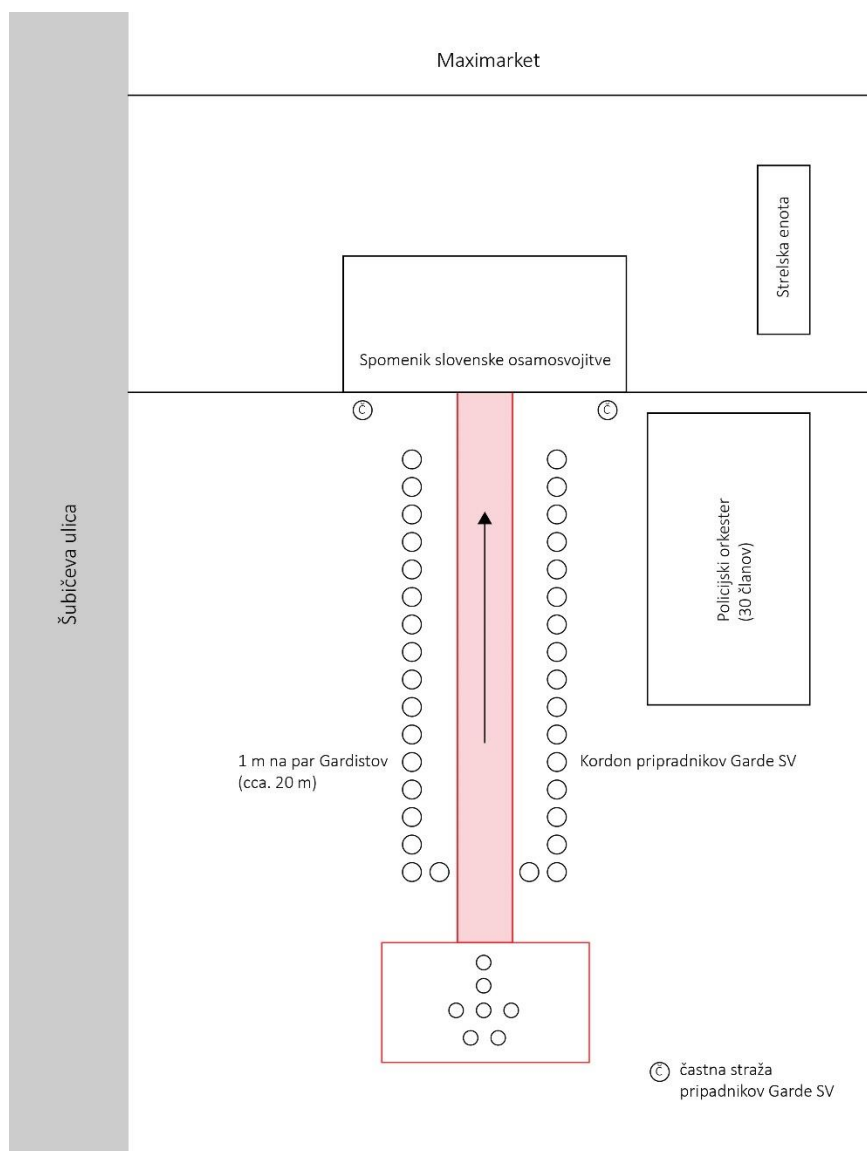
V osamosvojitveni proces je bila vključena celotna družba, zato naj novi spomenik združuje državo, ljudi in njihove dosežke, izraža naj medsebojno spoštovanje in zaupanje. Spomenik naj bo tako izraz zgodovine kot tudi vizije za prihodnost.

3.2 USMERITVE IN PRIPOROČILA ČASTNE ENOTE REPUBLIKE SLOVENIJE IN PROTOKOLA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVEDBO CEREMONIALOV OB SPOMENIKU SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE

Spomeniki ob različnih priložnostih predstavljajo tudi prizorišča državnih ceremonialov, kot so državne proslave in druge slovesne obeležitve. Ob teh dogodkih imata tako častna enota (Garda Slovenske vojske in Policijski orkester) kot Protokol Republike Slovenije določene zahteve in smernice za primerno izvedbo ceremonialov.

Državne proslave in druge slovesnosti se odvijajo ob državnih praznikih ali obletnicah pomembnih zgodovinskih dogodkov. V povezavi z obravnavanim spomenikom bi bili najpomembnejši prazniki: dan državnosti, dan suverenosti ter dan samostojnosti in enotnosti.

Ob državnih proslavah se lokacija spomenika lahko uporabi tudi kot mesto za dvig državne zastave in izvedbo himne.

Slika 35:Skica enega od možnih primerov ceremonij ob spomeniku slovenske osamosvojitve

Tehnične podrobnosti za izvedbo ceremoniala:

Policijski orkester:

Za postavitve 30-članskega orkestra v sklopu ceremoniala je potrebno prizorišče v velikosti 10 m x 3 m ob spomeniku (ob strani, na obstoječem trgu, pravokotno na spomenik, s pogledom na prizorišče ceremoniala).

Garda Slovenske vojske:

Pri ceremonialu dviga zastave oz. slovesne menjave zastave Republike Slovenije sodeluje enota Garde Slovenske vojske, ki nosi zastavo Republike Slovenije (število gardistov je odvisno od velikosti zastave). Zastavo nosijo pripadniki Garde SV, pri čemer je treba zagotoviti neoviran dostop do droga (brez stopnic) in dodaten meter prostora na vsako stran glede na velikost zastave.

Slika 36: Dvig državne zastave na Dnevu slovenske zastave v Spodnji Slivni pri Vačah (posnetek zaslona Youtube)

Dvig državne zastave na prizorišču proslave je dostopen na povezavi:

<https://www.youtube.com/watch?v=NVSPreMj-Zo>

Pomembno je, da v okviru spomenika drog omogoča izobešanje zastave v skladu z **Zakonom o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije**, pri čemer se zastava pripne na krajšo stranico, tako da prosto plapola.

Pri ceremonialih na najvišji državni ravni sodelujejo poleg Policijskega orkestra tudi častna straža, kordon pripadnikov Garde SV (14 m širine in približno 17 m dolžine, oziroma 1 m prostora na par gardistov vzdolž rdečega tepiha), strelska enota (ki potrebuje 30 m praznega prostora za zagotovitev varnosti) ter zastavna enota. Celotno prizorišče mora biti brez talnih ovir (npr. brez stopnic, zidov, korit ipd.). Pripadniki Garde SV ne smejo stopiti ali stati na spomeniku, ampak morajo stati pred ali ob njem.

Ob določenih slovesnostih so prisotni tudi praporščaki, ki stojijo v ešalonu ob spomeniku ali pravokotno na spomenik, odvisno od postavitve prizorišča (kot je prikazano na priloženi shemi primera ceremoniala).

Dodatne informacije o simboliki slovenske zastave (*Društvo Heraldica Slovenica*):

- Slovenska zastava je zastava vseh državljanov Republike Slovenije ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.
- Slovenska zastava simbolizira izjemno enotnost, ki je bila dosežena v procesu osamosvajanja.
- Slovenska zastava simbolizira slovensko samostojnost, neodvisnost in suverenost.
- Slovenska zastava simbolizira vse vrednote, ki so zapisane v slovensko ustavo
- Slovenska zastava nas združuje in ne razdvaja.
- Slovenska zastava je zastava naše države.
- Slovenska zastava je simbol naše enotnosti, naše moči, misli in odločnosti nas vseh kot naroda.
- Slovenska zastava predstavlja upanje, svobodo, pravico in demokracijo.

3.3 UMESTITEV IN ZASNOVA SPOMENIKA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE

Slika 37: Pogled na lokacijo postavitve novega spomenika osamosvojitve, foto Miran Kambič

Trg republike je najbolj kompleksno in monumentalno zasnovan prostor v slovenski prestolnici, ki vključuje tudi javne spomenike in kipe uveljavljenih slovenskih kiparjev.

Trg je bil hkrati tudi prostor javne razglasitve osamosvojitve Slovenije na osrednji ploščadi 26. junija 1991 in predstavlja enega najpomembnejših simbolnih javnih prostorov države. Označujeta ga jambor/ drog z zastavo Republike Slovenije in lipa, ki je bila zaradi neustreznih rastnih pogojev presajena v park na Trg narodnih herojev.

Kot mikrolokacija spomenika osamosvojitve je na podlagi Izhodišč komisije za postavitev spomenika, določen prostor, kjer zdaj stoji drog za zastavo in kjer je bila do premestitve zasajena lipa. V zavesti slovenskega naroda imata namreč dvig slovenske zastave in čustveno doživljanje tega dejanja močno simbolično vrednost. Osrednji element oz. motiv spomenika osamosvojitve naj predstavlja drog s slovensko zastavo, ki je tudi varovana sestavina Trga republike kot spomenika državnega pomena.

S tem je še posebej poudarjen *genius loci* enega najpomembnejših dejanj v zgodovini Slovencev – dvig zastave Republike Slovenije ob osamosvojitvi.

Slika 38: Pogled lokacijo postavitve spomenika osamosvojitve, foto Afront

Trenutno pomanjkljiva ureditev predvidene lokacije spomenika dopušča postavitev novega spomenika slovenske osamosvojitve na način, da le-ta spoštuje vsa kulturno-varstvena merila ZVKDS za varovanje objektov in prostora, ter ga hkrati z ureditvijo dopolni, nadgradi in poudari kontekst obstoječega z nadgradnjo novega. Predlagana rešitev naj ohranja značilne poglede na arhitekturo trga in okoliške objekte, kot so stavba Državnega zbora in Nunska cerkev ter zelene površine v osi trga.

Spomenik slovenske osamosvojitve je naloga izredne občutljivosti, ki mora v svoji zasnovi vsebinsko nasloviti osrednje značilnosti procesa slovenske osamosvojitve. Ta ni bil zgolj enkratni dogodek, temveč dolgotrajen, pluralen proces, prepleten s kulturo in družbo osemdesetih in devetdesetih let.

Zasnova spomenika naj odraža dejstvo, da gre za obeležje političnega in družbenega procesa, kar zahteva drugačen pristop kot pri klasičnih spomenikih, postavljenih v čast konkretnim osebam, dogodkom ali vojnim žrtvam. V slovenskem prostoru s takšnimi spomeniki še nimamo veliko izkušenj, zato se natečajnike spodbuja k inovativnim in sodobnim pristopom.

Pri snovanju spomenika lahko služijo izkušnje iz evropskega in svetovnega prostora, kjer so tovrstni spomeniki rezultat ambicioznih umetniških in prostorskih konceptov. Pri tem se pogosto prepletajo sodobna multimedijška umetnost, performans, digitalne tehnologije in raziskovanje novih načinov umeščanja spomenika v prostor, pri čemer je posebna pozornost namenjena odmiku od tradicionalnega, hierarhičnega pojmovanja spomenika kot statičnega objekta (tendenco "antimonumentalizma").

Zasnova spomenika naj upošteva dejstvo, da je slovenska osamosvojitve s svojim procesom demokratizacije in aktivacije civilne družbe bistveno preoblikovala javni prostor. Zato je pričakovano,

da se natečajne rešitve odzovejo na to spremembo z izbiro oblik, materialov, tehnoloških rešitev in prostorske umestitve, ki bodo izražale pluralnost, odprtost in demokratično naravo procesa osamosvajanja.

Natečajniki so vabljeni k inovativnim in sodobnim pristopom, ki bodo zagotovili, da bo spomenik odražal kompleksnost in pomen slovenske osamosvojitve v kontekstu njene zgodovinske, kulturne in družbene vloge.

Novi spomenik naj bo zasnovan, narejen in postavljen tako, da bodo misli usmerjene v sedanost in prihodnost ter naj se izražajo v duhu odprtosti in medsebojnega spoštovanja. Časovna distanca od osamosvojitve in raznovrstnost obstoječih primerov postavitve spomenikov, obeležij, znamenj in spominskih območij opozarjajo, da je dojemanje sporočilnosti obeležbe spomina lahko zelo raznotero in ne nujno povezano s konotacijo grandioznosti.

Postavitev spomenika posega v zelo občutljiv spomeniški kontekst mesta, zato naj rešitve interdisciplinarno zasnovanih ekip v največji smiselni in možni meri združujejo ekspertize in izraze različnih strok z namenom, da se obstoječe ureditve trga, obstoječi spomeniki in zelene prvine vključijo kot del likovne in oblikovne kompozicije novega spomenika. Umetniška zasnova spomenika naj reprezentira državo, ljudi, njihovo spoštovanje in zaupanje, ter z artikulacijo funkcionalnega območja spomenika omogoči izvedbo protokolarnih dogodkov, srečevanj in druženj.

3.4 PRELIMINARNE USMERITVE ZA POSTAVITEV SPOMENIKA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE S PODROČJA VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE

Preliminarne usmeritve, podane s strani ZVKDS v dokumentu št. 35102-1084/2014-25 (del *D_Natečajne priloge*), so oblikovane:

- skladno z določili Odloka o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena (Ur. l. RS, št. 44/2014-1813, v nadaljevanju: Odlok, dostopen v D_Predhodno pridobljene smernice);
- na podlagi predhodno določene mikrolokacije za postavitve spomenika, ki jo je določila Komisija za pripravo izhodišč za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani, ustanovljena s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 01200-7/2023/4 z dne 15. 6. 2023;
- upoštevajoč predhodno podano stališče ZVKDS, opredeljeno v dokumentu št. 081-0005/2016-5 z dne 3. 4. 2025 (del *D_Natečajne priloge*), v katerem se ugotavlja, da postavitve spomenika slovenski osamosvojitvi na Trgu republike ni v nasprotju z varstvenim režimom, opredeljenem v Odloku, ter opredeljuje dediščinske vrednosti, vključno s simbolnimi vrednostmi, povezanimi z osamosvojitvijo Slovenije;
- in upoštevajoč PGD št. 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91): *ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo izdelovalca IZITR iz leta 1991.*

Odlok v 2. členu opredeljuje varovane sestavine, med katerimi se postavitve novega spomenika dotika predvsem sledečega:

- prvotne urbanistične, arhitekturne in krajinskoarhitekturne ureditve trga z nivojskimi ploščadmi, drevjem ob zahodni strani, s pasažo z atriji in podzemno garažo,
- tlakovanja s pohorskim tonalitom (granodioritom), zasaditve v koritih, avtorsko oblikovanih kovinskih svetil in drogov za zastave ter vključenih delov starih kovinskih ograj,
- zunanosti stavb v celoti, njihovih fasad s kamnitimi in bakrenimi oblogami, osnovnih gabaritov in sistemov javnih komunikacij (pasaže, vhodi, stopnišča, klančine),
- **prostora z drogom za slovensko zastavo in prostora lipe ob njem.**

V 9. členu Odloka je naveden varstveni režim, ki zahteva med drugim:

1. ohranjanje kulturnih, urbanističnih, arhitekturnih, krajinskoarhitekturnih, likovnih in zgodovinskih sestavin v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti,
2. čim večje ohranjanje osnovne namembnosti spomenikov in uvajanje novih namembnosti, če so te prilagojene varstvenemu režimu,
3. podrejanje vseh posegov v spomenike in njihove dele ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
5. prepovedano je postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika ali njegovih delov,
9. ohranjanje obstoječih rab odprtega prostora, kjer te sledijo prvotni urbanistični zasnovi,
10. ohranjanje in vzdrževanje varovanih krajinskoureditvenih prvin in zasnov odprtega prostora,

11. pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika,
12. tako omogočanje dostopa javnosti, ki ne ogroža varovanja spomenika, njegovih osnovnih funkcij ali varovanih sestavin,
13. novi posegi so izjemoma dovoljeni s predhodnim kulturovarstvenim soglasjem Zavoda, kadar se funkcije dopolnjujejo ter dopolnjujejo tudi varovanje objektov in prostora,
14. obvezna je predhodna izdelava konservatorskega načrta, če je poseg v spomenik kompleksen.

Iz dokumenta št. **081-0005/2016- 5**, ki ga je ZVKDS, OE Ljubljana, pripravil dne **3. 4. 2024** (*dostopen v D_Natečajne priloge*), tudi izhaja, da postavitve spomenika osamosvojitvi, upoštevajoč določila zgoraj navedene 13. točke 9. člena Odloka, ni v nasprotju z varstvenim režimom ter da se ta poseg razume kot dopolnitev funkcije trga kot simbolnega prostora Slovencev, prostor trga pa naj bi s tem pridobil dodano vrednost prav v kontekstu slovenske osamosvojitve.

Spomenik naj sledi usmeritvam, podanim v dokumentu Preliminarne usmeritve za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani, št. 35102-1084/2014-25 z dne 10.

1. 2025 (del *D_Natečajne priloge*), pri čemer naj se usmeritve, podane v točki 8. ki se nanašajo na korito za lipo, kot je ta element imenovan v zgoraj navedeni PGD dokumentaciji iz 1991, upoštevajo prvenstveno z ozirom na likovno-arhitekturno skladnost tega elementa z grajenim sestavom Trga republike in simbolno vrednost, kakor se je ta formiral do izvedbe nove ureditve v letu 1991.

Ob tem naj se upošteva tudi pripomba, da bi bilo treba v povezavi s postavitvijo spomenika slovenske osamosvojitve nasloviti tudi problematiko drogov za zastave, ki so bili vzdolž Šubičeve ulice postavljeni kot začasen element ob predsedovanju Slovenije Svetu Evropske unije.

3.5. UGOTOVITVE S PRVE SEJE NATEČAJA S PODROČJA VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE

V zapisniku 1. seje se ugotovi, da:

- Je bila lokacija spomenika določena s strani Komisije za pripravo izhodišč za postavitve spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani, ZVKDS pa je pred določitvijo mikrolokacije v dopisu št. 081-0005/2016-5 z dne 3. 4. 2025 potrdil, da postavitve spomenika slovenski osamosvojitvi na Trgu republike ni v nasprotju z varstvenim režimom, opredeljenem v Odloku.
- Ohranjanje kulturne dediščine ne pomeni izključno konserviranja oz. ohranjanja popolnoma nespremenjenega stanja ureditve, prav tako pa ne apriori odstranjevanja sekundarnih plasti. Predvidene posege je treba presoјati z vidika vpliva na pomen kulturne dediščine oz. vpliva na njene vrednosti, in sicer na način, da se preveri kako in v kakšni meri poseg vpliva na celoto in posamezne nosilce teh vrednosti, tj. elemente, preko katerih se dediščinske vrednosti manifestirajo. Posege se usmerja tako, da se doseže rešitve, ki dediščinske vrednosti po možnosti krepijo in nimajo negativnih vplivov nanje oz. so te zanemarljivi ali pa jih je možno omiliti z dodatnimi ukrepi.
- Načelo, da se ne posega v zaščiten primarno substanco korita za lipo, kot je ta element imenovan v PGD dokumentaciji iz 1991, naj se v največji možni meri spoštuje, hkrati pa to ni avtomatski izključitveni pogoj. V elemente korita za lipo se potencialno lahko posega, če se ob tem zagotovi ustrezno spoštovanje usmeritev iz Odloka in obeh dokumentov ZVKDS.

- Pri razumevanju določil Odloka je treba upoštevati tudi čas njegovega nastanka (leta 2014, ko so bili elementi ureditve iz obdobja osamosvojitve večinoma odstranjeni).
- Odlok govori o »prostoru« droga za slovensko zastavo in »prostoru« lipe, dokument ZVKDS pa o »koritu« za lipo. V kulturnovarstvenem aktu se namreč varstveni režim oz. določila Odloka konkretizirajo, skladno z namero. Iz namere izhaja, da je korito za lipo mikrolokacija postavitve spomenika. Mikrolokacija je del „prostora“ z drogom in zastavo. Preliminarne usmeritve so torej konkretizacija v delu namere, ki je znan.

3.6. POVZETEK USMERITEV ZA ZASNOVO SPOMENIKA

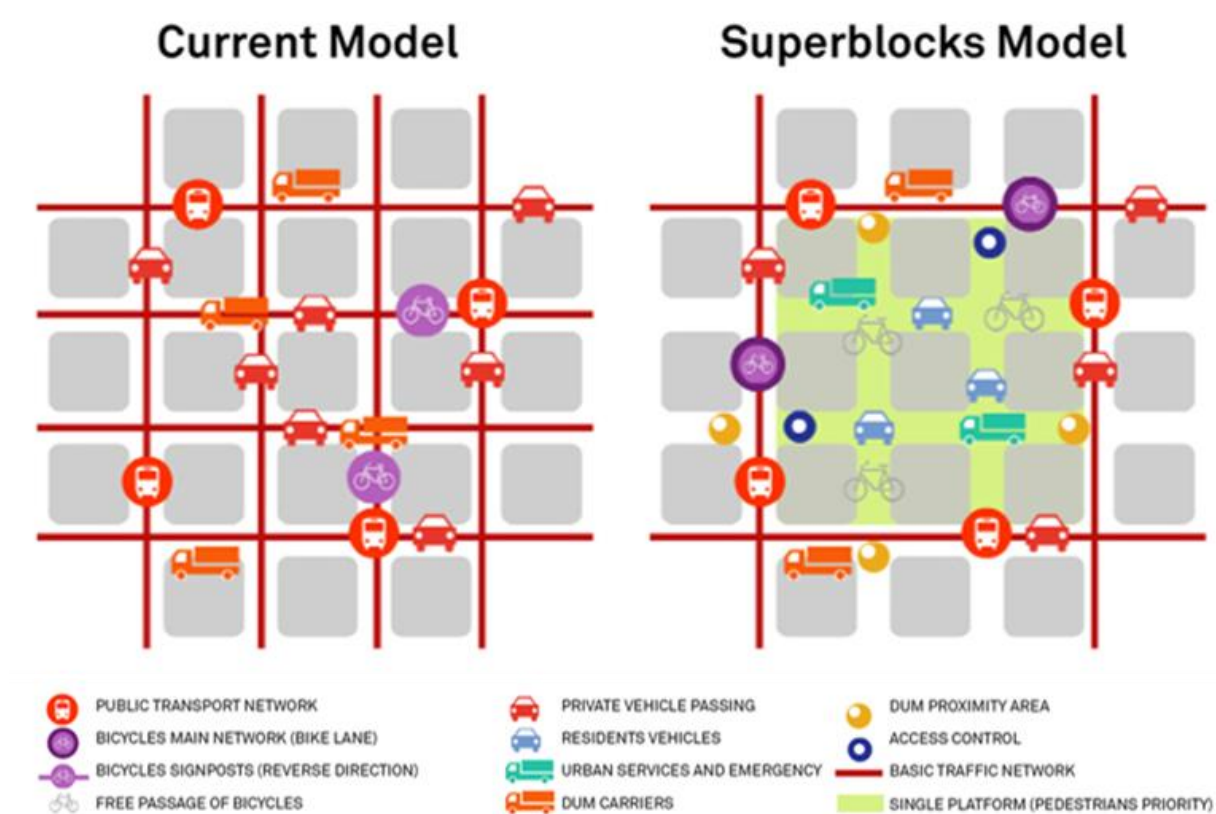
- Rešitev naj upošteva, da je Trg republike najbolj kompleksno in monumentalno zasnovan prostor v slovenski prestolnici, ki vključuje tudi javne spomenike in kipe uveljavljenih slovenskih kiparjev in je bil prostor javne razglasitve osamosvojitve Slovenije na osrednji ploščadi 26. junija 1991 in predstavlja enega najpomembnejših simbolnih javnih prostorov države.
- Kot mikrolokacija spomenika osamosvojitve je določen prostor, kjer zdaj stoji drog za zastavo in kjer je bila do premestitve zasajena lipo. V zavesti slovenskega naroda imata dvig slovenske zastave in čustveno doživljanje tega dejanja močno simbolično vrednost, zato naj osrednji element oz. motiv spomenika osamosvojitve predstavlja drog s slovensko zastavo, ki je tudi varovana sestavina Trga republike kot spomenika državnega pomena.
- Rešitev mora v svoji zasnovi vsebinsko nasloviti osrednje značilnosti procesa slovenske osamosvojitve. Zasnova spomenika naj odraža dejstvo, da gre za obeležje političnega in družbenega procesa, zato se natečajnike spodbuja k inovativnim in sodobnim pristopom.
- Rešitev naj z izbiro oblik, materialov, tehnoloških rešitev in prostorsko umestitvijo izraža pluralnost, odprtost in demokratično naravo procesa osamosvajanja. Rešitev naj misli usmerja v sedanost in prihodnost ter naj izraža duh odprtosti in medsebojnega spoštovanja.
- Umetniška zasnova spomenika naj reprezentira državo, ljudi, njihovo spoštovanje in zaupanje, ter z artikulacijo funkcionalnega območja spomenika omogoči izvedbo protokolarnih dogodkov, srečavanj in druženj.
- Rešitev naj spoštuje kulturno-varstvena merila ZVKDS za varovanje objektov in prostora, ter naj hkrati z ureditvijo dopolni, nadgradi in poudari kontekst obstoječega z nadgradnjo novega.
- Ohranjanje kulturne dediščine ne pomeni izključno konserviranja oz. ohranjanja popolnoma nespremenjenega stanja ureditve, prav tako pa ne apriori odstranjevanja sekundarnih plasti. Načelo, da se ne posega v zaščiteno primarno substanco korita za lipo, kot je ta element imenovan v PGD dokumentaciji iz 1991, naj se v največji možni meri spoštuje, hkrati pa to ni avtomatski izključitveni pogoj.
- V primeru večjih obtežb bo potrebno posegati v kletno etažo pod atrijem, za prenos teže do raščenege terena. Tvrstno poseganje z vidika naročnika ni zaželeno, je pa dopustno, če natečajnik potrebo po tem strokovno utemelji.
- Spodbuja se interdisciplinarno sodelovanje strokovnjakov.

4. ANKETNI DEL NATEČAJA

VIZIJA PARLAMENTARNE ČETRTE PO MODELU SUPERBLOKA IN OBMOČJE IDEJNE REŠITVE ZA UREDITEV ŠUBIČEVE ULICE - IZHODIŠČA

Mestna občina Ljubljana je pristopila k prenovi javnih prometnih površin na območju med Slovensko cesto in Bleiweisovo ulico. Gre za kompleksen urbani prostor s prepletom poslovnih, upravnih, kulturnih, izobraževalnih in državnih dejavnosti ter v manjši meri tudi stanovanj. Nameravana obnova je usmerjena v iskanje rešitev po principu superbloka.

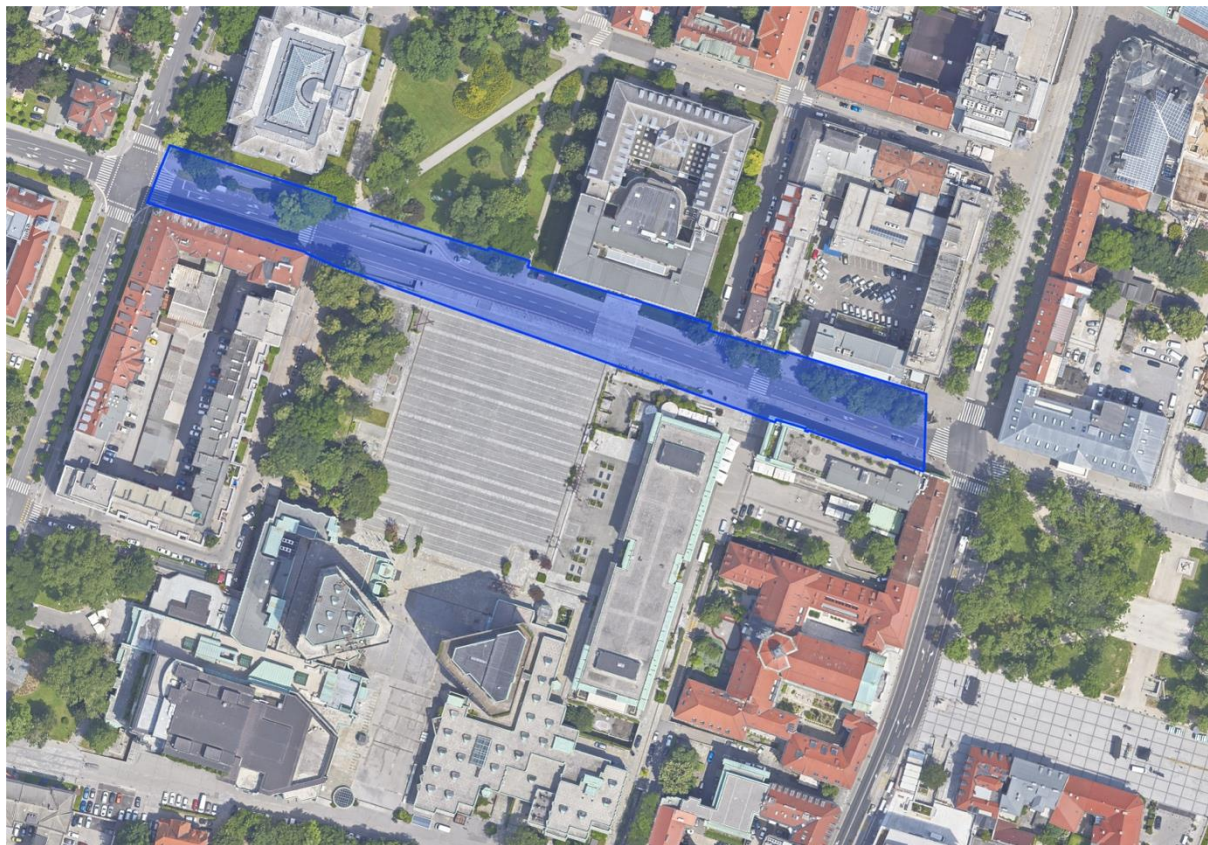
Superblok je model urejanja prometa na izbranih manjših predelih mesta. Z njim se rešuje glavne probleme urbane mobilnosti in izboljšuje razpoložljivost in kakovost javnega prostora za pešce in kolesarje. Program superblokov, ki delujejo kot mikro soseske, redefinira javni prostor in daje prioriteto ljudem, zelenju in druženju, hkrati pa zmanjšuje prostor, namenjen cestam in mirujočemu prometu. Superbloki so sestavljeni iz mreže manjših ulic in cest, kjer so vozila omejena na ceste zunanjega perimetra kareja. Znotraj kareja je določen poseben prometni režim (npr. enosmerne in slepe ulice, dovolilnice za prebivalce, poseben režim dostave itd.), prav tako je omejena hitrost vožnje.

Slika 39: Shema primerjave klasičnega prometnega modela in modela superbloka (vir: Mestna občina Ljubljana, OGD)

Superbloke so kot koncept prenove obstoječega urbanega tkiva prvič uvedli v Barceloni leta 2015. Mestna občina Ljubljana pa je jeseni 2023 v Barceloni podpisala sporazum za pridružitve projektu "Superblock".

Lokacija postavitve novega spomenika osamosvojitve se nahaja znotraj območja, ki je predmet prenove javnih prometnih površin. Časovnica realizacije rešitev na podlagi natečajne naloge za spomenik prehiteva obravnavo javnih površin širšega območja. Za zagotovitev najustreznejše rešitve v prostoru se zato predlaga, da se že v sklopu natečajne naloge kot **anketno območje** podrobneje obravnava ureditev Šubičeve ulice na odseku med Prešernovo cesto in Slovensko cesto.

Slika 40: Anketno območje - območje idejne rešitve za ureditev Šubičeve ulice (podlaga: digitalni ortofoto)

 Anketno območje

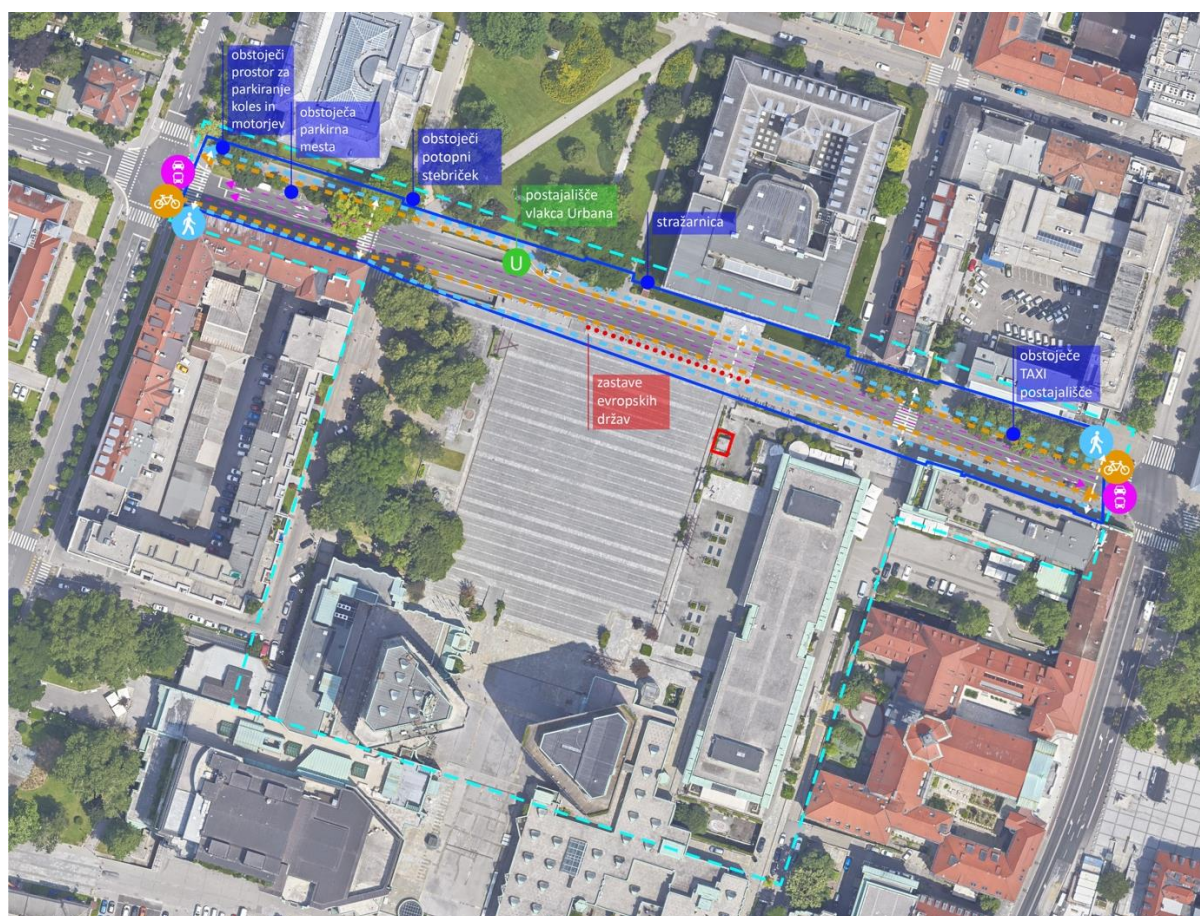
Obstoječe stanje

Šubičeva ulica je kategorizirana kot občinska mestna ali krajevna cesta, odsek št. 220691 (oznaka LK 220691). Celotna Šubičeva poteka v območju ožjega mestnega središča. Po prometni funkciji predstavlja glavno nosilko motornega prometa med historičnim območjem mestnega središča oziroma njegovim robom, ki ga predstavlja Slovenska cesta, in Bleiweisovo cesto, ki je del notranjega mestnega prometnega obroča.

Motorni promet se je ne Šubičevo preusmeril s preobrazbo srednjega odseka Slovenske ceste v območje skupnega prometnega prostora, ki je primarno namenjen pešcem in kolesarjem ter mestnemu avtobusnemu prometu. Preostali motorni promet po srednjem odseku Slovenske ceste je strogo omejen. Posledično je tok motornega prometa okrepljen na trasi južni odsek Slovenska cesta-Šubičeva ulica.

Obstoječa cesta ima urejeno dvosmerno vozišče, nasprotno-smerni vozni pasovi so ločeni s prekinjeno ločilno črto. V križišču s Prešernovo cesto je dodan ločen pas za levo zavijanje. Obojestransko je urejen pas za kolesarje in obojestransko so zagotovljene površine za neprekinjeno

vodenje pešcev; na severnejši strani vozišča kot neprekinjen pločnik za pešce, na južnejši strani pa so pešči na odseku vzdolž Trga Republike vodeni po površini trga.

Slika 41: Anketno območje – obstoječe stanje (podlaga: digitalni ortofoto)

- Natečajno območje
- Anketno območje
- Vplivno območje
- zastave članic EU (postavljene ob predsedovanju Slovenije EU)
- cestišče avtomobila in avtobusa
- kolesarska pot
- pot za pešce

Slika 42 in 43: Šubičeva ulica

Usmeritve za zasnovo idejne rešitve za ureditev Šubičeve ulice

- Šubičevo ulica naj se preoblikuje v odprt javni prostor, ki se ga primarno nameni pešcem in kolesarjem.
- Ureditev uličnega prostora se mora oblikovno in funkcijsko povezati na vse obodne ureditve. Obravnavati je treba celotno širino ceste (vključiti je treba celotno širino povoznih in pohodnih površin ter zelenih pasov) ter jih navezati na obodne ureditve (obravnavati je treba stikovanje z obodnimi fasadami, zidovi, ograjami, parkovnimi ureditvami, odprtimi površinami v javni in zasebni rabi...).
- Zagotovljena mora biti funkcionalna in oblikovna povezanost med uličnim prostorom in obodnimi javnimi površinami oziroma površinami v javni rabi (Prešernova cesta, Valvasorjeva ulica, Muzejska ulica, Valvasorjev park, Trg republike, Beethovnova ulica, Ulica Josephine Turnograjske – Plečnikov trg, Slovenska cesta).
- Nova ureditev naj se približa ideji arhitekta Ravnikarja o povezanosti med ulico, parterjem Trga Republike, Valvasorjevim parkom in vsemi institucijami v bližini.
- Zagotovljena mora biti najvišja možna stopnja udobnosti za pešce in kolesarje (brez višinskih skokov in ostrih/kratkih horizontalnih manevrov). Zagotovljeno mora biti zvezno vodenje pešcev in kolesarjev v vseh smereh v prostoru ter z enostavnimi navezavami na vse obodne ureditve. Predlagana ureditev se načrtuje tako, da bo povezala obstoječe in predvidene odseke kolesarskih in peš povezav v sklenjeno in varno omrežje teh povezav Mestne občine Ljubljana. Shema omrežja načrtovanih kolesarskih in peš povezav je podana v OPN (glej poglavje *A.4 Prometna infrastruktura; Šubičeva ulica predstavlja pomembno kolesarsko povezavo znotraj notranjega kolesarskega obročja*), kar v skladu s sodobnimi trendi trajnostno uravnoteženega razvoja mest zagotavlja izboljšanje bivalnih pogojev za prebivalce.
- Univerzalna dostopnost: Vse ureditve morajo zagotavljati neoviran dostop in prehodnost za osebe z gibalnimi oviranostmi brez višinskih skokov in arhitekturnih ovir, v vseh smereh in do vseh relevantnih ciljev v prostoru.
- Zagotovljena mora biti stalna obojesmerna prevoznost za motorni promet med območjem ožjega mestnega središča (oziroma med južnim odsekom Slovenske ceste) in notranjim mestnim obročem oziroma Bleiweisovo cesto za potrebe:
 1. izvajanje gospodarskih javnih služb, reševalna vozila in intervencijo,
 2. vožnjo linij mestnega avtobusnega prometa (linija LPP 14, 18, 18L, vlakec Urban)
 3. izvajanje dostave in vzdrževanja (za potrebe izvajanja dejavnosti in za stanovalce)
 4. ciljnega prometa iz/do javnih in zasebnih parkirnih ureditev (PH Kongresni trg, PH Šumi, parkirne površine na zasebnih nepremičninah, parkirna mesta ob vozišču, PH Šubičeva).
- Zagotovljena mora biti prevoznost za motorni promet z nizkimi hitrostmi.
- Ureditev ne sme izkazovati atraktivnosti za tranzitni promet.
- Ureditev mora biti prilagojena za potrebe izvajanja protokolarnih, prireditvenih in drugih dogodkov (prostor za ustavitev in kratkotrajno parkiranje protokolarnih vozil, varnostnih in intervencijskih služb, vodenje obiskovalcev, prostor za zbiranje udeležencev,...). Upoštevati je treba, da se na Trgu republike poleg organiziranih dogodkov izvajajo tudi spontani dogodki z večjim/velikim številom udeležencev.
- Na razširjenem prostoru med pločnikom in ograjo stavbe Prirodoslovnega muzeja je urejen prostor za parkiranje koles in motorjev. Nova ureditev mora zagotavljati vsaj enako kapaciteto parkiranja za kolesa in motorje oziroma pričakuje se, da bo končna skupna ureditev izkazovala večje kapacitete za parkiranje koles, po možnosti tudi za parkiranje motorjev.

Slika 44 in 45: obstoječi prostor za parkiranje koles in motorjev ob Prirodoslovnem muzeju (foto: Afront)

- V bližini stavbe Policijske uprave (Šubičeva 5) in stavbe Parlamenta (Šubičeva 4) mora biti zagotovljenih vsaj 6 parkirnih mest za Policijsko upravo (parkirna mesta so namenjena za izvajanje dejavnosti s področja varovanja protokolarnih in drugih dogodkov).
- Prevoz motornega prometa med Šubičevo in Muzejsko je omejen s premičnim stebrom. Ohraniti je treba enak nivo kontrole dostopa motornega prometa.

Slika 46 in 47: obstoječi premični stebriček na uvozu v Muzejsko ulico (foto: Afront)

- Določiti je treba ustavna mesta za potrebe dostave potnikov z osebnimi vozili (tudi z vozili z do 8 potnikov; gre za primere vstopa/izstopa potnikov po sistemu drop on-off). Ustavna mesta se določi na najustreznejših mestih tako, da bo zagotovljen varen in enostaven vstop/izstop potnikov. Zagotoviti je treba ustrezen prostor za čakanje potnikov.
- Na Šubičevi ulici je določeno postajališče vlakca Urbana na krožni vožnjo po Ljubljani (vlakec Urban vozi v smeri Križanke – Kongresni trg – Parlament – Opera – Ajdovščina). Nova ureditev mora zagotavljati ustavno mesto vlakca. Ustavno mesta vlakca Urbana mora biti široko 3 m in dolgo 20 m ter zagotovljen mora biti prostor za varen vstop/izstop potnikov. Majhen premik lokacije postajališča je dopusten, kar pomeni premik postajališča za največ pet dolžin vlakca, to je cca 100 m. Velika sprememba lokacije ni dopustna, oziroma bo zahtevala spremembo tako v urniku vlakca kot navad potnikov.

Slika 48: trasa električnega vlakca Urban s postajališčem "Parlament" na Šubičevi ulici

- Ob stavbi parlamenta je postavljen pomožni objekt za varnostno službo (stražarnica s stalno prisotnostjo vsaj enega varnostnika). Nova ureditev mora zagotavljati stalno in neovirano delovanje varnostne službe (skladno z zahtevami delovanja varnostne službe).
- Vz dolž objekta Šubičeva ulica 2 je urejeno postajališče za taksi vozila s 5 parkirnimi mesti. Nova ureditev mora v skupnem zagotavljati vsaj enako število parkirnih mest za taksi vozila. Prostor za taksi vozila se določi tako, da bo zagotovljena najkrajša, varna in enostavna pot za potnike, katerih začetek/cilj potovanja je območje historičnega mestnega središča oziroma območja za pešce.
- Obstoječe vodenje pešcev na Šubičevi ulici določa kot najatraktivnejšo linijo prehajanja Šubičeve ulice prehod za pešce med Ulico Josephine Turnograjske oz. Plečnikovim trgom in Beethovno ulico. Nova ureditev Šubičeve ulice mora biti določena tako, da je zagotovljeno udobno, enostavno in vodenje pešcev v atraktivnih smereh za pešce.
- Pri določitvi rešitve je treba upoštevati vse vrste prometnih udeležencev tako po vrsti prometnega sredstva (pešec, kolesar, motorno vozilo) kot po namenu (zaposleni, obiskovalci, učenci, uporabniki, tranzit, dostava, storitve, udeleženci dogodkov...).
- Pri zasnovi rešitve je treba v največji možni meri upoštevati splošne smernice s področja trajnostne mobilnosti (dostopne na spletni strani MOP), izhodišča Celostne prometne strategije Mestne občine Ljubljana (CPS MOL), ki narekujejo načrtovanje javnega prostora in

ureditev po meri pešcev, kolesarjev in javnega potniškega prometa, treba je upoštevati Navodila za načrtovanje prometnih ureditev v MOL.

- Nove rešitve morajo zagotoviti ustrezne pogoje za spodbujanje pešačenja, kolesarjenja, uporabe JPP ter ostalih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti. Nove rešitve prometa morajo doprinesti k varnejšemu, čistejšemu in bolj učinkovitemu prometu, z zmanjševanjem tveganih situacij, vzpodbuditi uporabo bolj trajnostnih prometnih režimov.
- **Skladno z ohranjanjem prostorske celovitosti Trga republike ter bližino in pomenom načrtovanega spomenika slovenske osamosvojitve na trgu naj anketna rešitev za ureditev Šubičeve ulice načrtuje tudi odstranitev in/ali morebiten predlog lokacije prestavitve 28 drogov z zastavami članic Evropske unije, ki so bili ob predsedovanju Slovenije Svetu Evropske unije začasno postavljeni na severni rob Trga republike ob Šubičevo ulico.**
Spomenik z elementom droga s slovensko zastavo kot osrednji simbol slovenske državnosti, suverenosti in demokratične poti zahteva ustrezno oblikova predprostor in okolico, ki bosta omogočila njegovo vidnost in dostopnost.

Pri načrtovanju nameravane ureditve, priključevanju na javno prometno omrežje in obravnavi javnega prometnega omrežja se mora upoštevati:

- Odlok o občinskem prostorskem načrtu MOL – izvedbeni del OPN-ID (Ur.l. RS, št. 78/10 in spremembe),
- Grafični del OPN-ID na spletni povezavi: <https://urbanizem.ljubljana.si>,
- Odlok o občinskih cestah v Mestni občini Ljubljana (Ur.l. RS, št. 63/13),
- Odlok o urejanju prometa v Mestni občini Ljubljana (Ur.l. RS, št. 8/17),
- Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Mestni občini Ljubljana (Ur.l. RS, št. 73/2020),
- Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (Ur.l. RS, št. 99/15 in spremembe),
- Pravilnik o projektiranju cest (Ur.l. RS, št. 91/05 in spremembe),
- Pravilnik o cestnih priključkih na javne ceste (Ur.l. RS, št. 86/09),
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Ur.l. RS, št. 34/08),
- Zakon o cestah ZCes-2 (Ur.l. RS, št. 132/22),
- Zakon o pravilih cestnega prometa (ZPrCP, Ur., l. RS, št. 156/21 in spremembe),
- Smernice za načrtovanje, nego in zaščito dreves na gradbiščih (<https://www.ljubljana.si/assets/Uploads/Smernice-za-nacrtovanje-nego-in-zascito-dreves-na-gradbiscih-1.pdf-.pdf>),
- Pravilniki izhajajoči iz in na podlagi cestnoprometne zakonodaje,
- Tehnične normative in standarde s področja gradnje objektov in naprav ter cestnoprometnega področja.
- Grajeno javno dobro in druge površine v javni rabi morajo biti urejena tako, da je zagotovljena univerzalna uporaba, upoštevajo se priporočila, smernice:
 - Univerzalna stanovanjska graditev, priročnik (Albreht, A., Gavran, K., Simoneti, M., Wraber, T., in Jahjefendić, A. (2017). Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor);
 - Priročnik o dostopnosti objektov v javni rabi (Sendi, R., Bizjak, I., Goršič, N., Kerbler, B., Mujkić, S., in Tominc, B. (2015). Ljubljana: Urbanistični inštitut republike Slovenije);
 - Z belo palico po mestu, priročnik (Albreht, A., Zapušek Černe, A., Krištof, P., in Černe, D. (2016). Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije);
 - Strateško načrtovanje dostopnosti, priročnik, 2018 (Albreht, A. in Černe Zapušek, A. (2018). Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor);
 - Infrastruktura za pešce (splošne usmeritve), 2017 (Ministrstvo za infrastrukturo).

Za izvedbo ureditve je treba pridobiti vsa zakonsko predpisana mnenja oziroma soglasja.

Za anketno območje smo ZVKDS dne 27.5.2025 uradno zaprosili za preliminarne usmeritve, ki jih bomo po prejemu dodali v natečajno nalogo in med *D_priloge*.

5. PODATKI O PROSTORSKIH AKTIH, POGOJIH NOSILCEV UREJANJA PROSTORA TER IZDELANIH STROKOVNIH PODLAGAH

4.1 VELJAVNI PROSTORSKI AKTI IN PREDVIDENI PROSTORSKI AKTI

Na natečajnem območju veljajo naslednji prostorski akti:

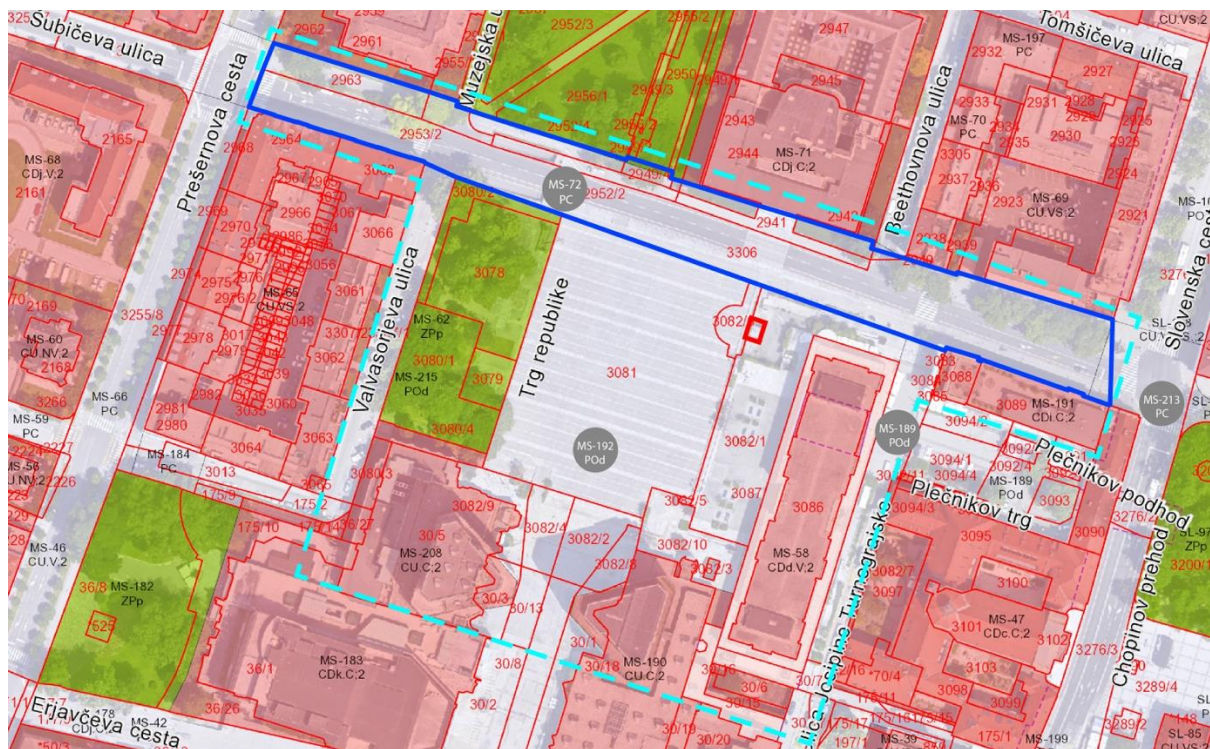
- **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del** (Uradni list RS, št. 78/10 in spremembe), ki določa izhodišča, cilje in zasnovo prostorskega razvoja v MOL, usmeritve za razvoj poselitve in razvoj v krajini ter usmeritve za prostorske ureditve lokalnega pomena in za umeščanje objektov v prostor.
- **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del** (Uradni list RS, št. 78/10 in spremembe), ki določa enote urejanja prostora, namensko rabo prostora, splošne prostorske izvedbene pogoje, podrobne prostorske izvedbene pogoje in usmeritve za pripravo občinskih podrobnih prostorskih načrtov.

Dokumenti so dostopni v prilogah.

4.2 IZVLEČEK DOLOČIL IZ VELJAVNIH PROSTORSKIH AKTOV

A. OPN MOL IZVEDBENI DEL

A.1 NAMENSKA RABA PROSTORA

Slika 49: Namenska raba prostora s katastrom (podloga: Urbinfo)

Slika 50: Namenska raba prostora – Enota urejanja prostora (podloga: Urbinfo)

Natečajno območje	Anketno območje	Vplivno območje
MS-72 PC	MS-192 POd	MS-213 PC

Tabela EUP:

Enota urejanja prostora (EUP)	Namenska raba	Opis	Parcelne številke
MS-192	Pod – druge prometne površine	Območja, namenjena za trge, mostove, brvi, ploščadi in druge javno dostopne peš površine	3082/1 – del, 3082/6 - del
MS-213	PC – površine cest	Območja, namenjena cestnemu prometu	3306 - del
MS-72	PC – površine cest	Območja, namenjena cestnemu prometu	2941 – del, 2942 - del, 2943 – del, 2949/1 – del, 2949/4 – del, 2952/2, 2952/4, 2953/2, 2963, 3305 – del, 3306 – del

Dopustni objekti in dejavnosti posamezne namenske rabe:

POd – druge prometne površine

- 12420 Garažne stavbe: samo garaže pod terenom,
- objekti in ureditve trgov, ploščadi, peš površin.

PC – površine cest

- državne ceste: 21111 Avtoceste, hitre ceste in glavne ceste (daljinske ceste), 21112

Regionalne ceste,

- občinske ceste: 21121 Lokalne ceste in javne poti, ne kategorizirane ceste in gozdne ceste: samo lokalne ceste in javne poti,

- drugi prometni infrastrukturni objekti: 21410 Mostovi in viadukti,
- 21220 Mestne železniške proge (mestne železniške proge in podobno, tramvajske proge),
- 2142 Predori in podhodi.

a) Pogojno dopustni objekti in dejavnosti:

- 12420 Garažne stavbe: samo kolesarnice.

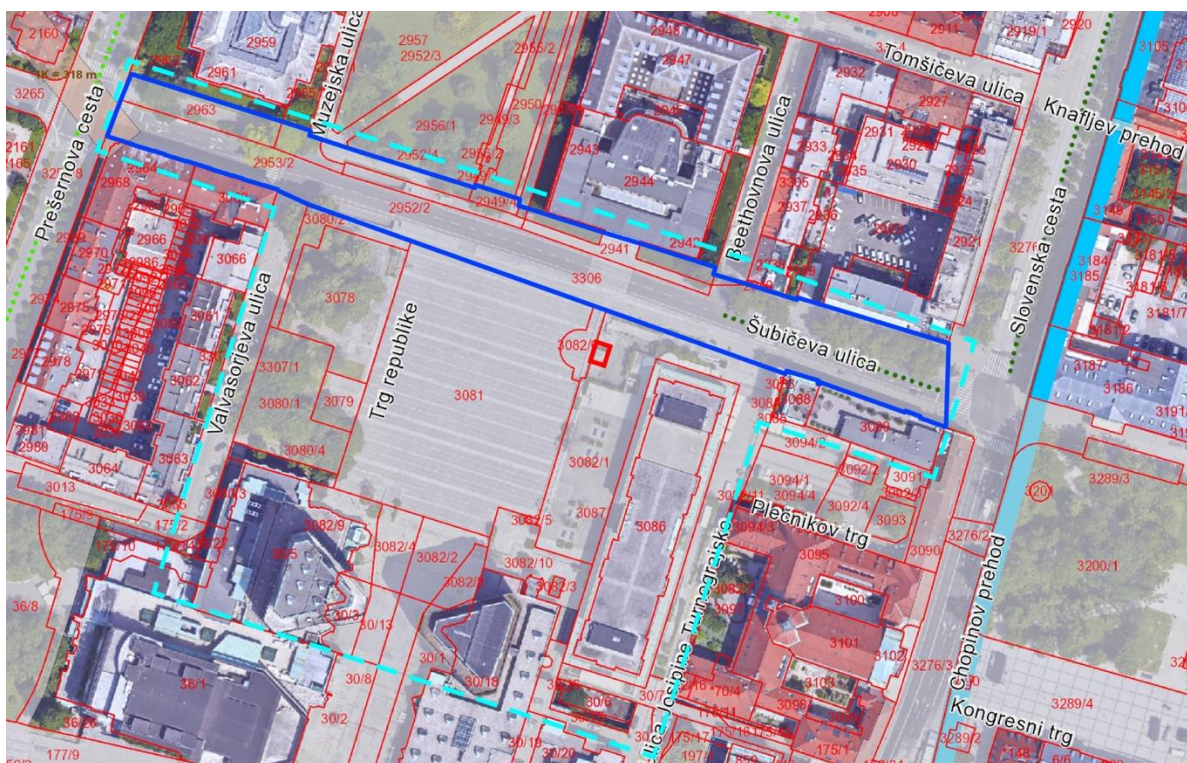
b) Dejavnosti iz točke a) so dopustne na končnih postajališčih javnega potniškega prometa.

Drugi dopustni objekti in posegi v prostor:

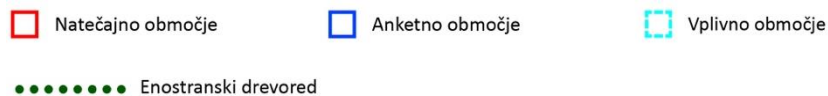
- Pločniki, kolesarske steze, kolesarske poti, pešpoti, dostopne ceste do objektov,
- Parkovne površine, drevoredi, posamezna drevesa, površine za pešce, trgi, otroška igrišča, urbana oprema in biotopi,
- **Arheološka najdišča in ruševine, ter spominska, umetniška in podobna obeležja.**

Po tehnični smernici Razvrščanje objektov (TSG – V – 006: 2022) se grajeno spominsko obeležje, spomenik, kip itd. klasificira med 32140 – Spominska obeležja. Uredba o razvrščanju objektov ga umešča med enostavne objekte (11. člen, 5. odstavek).

A.2 PROSTORSKI IZVEDBENI POGOJI

Slika 51: Prostorski izvedbeni pogoji (podloga: Urbinfo)

Natečajno območje se skupaj z vplivnim območjem uvršča v **ožje mestno središče**.

- Prostor med nestanovanjsko stavbo, namenjeno javni rabi, ali večstanovanjsko stavbo s pritličjem v javni rabi ter EUP z namenskima rabama PC in Pod ali regulacijsko linijo javne površine je treba urediti tako, da s **predprostori sosednjih stavb tvori usklajeno celoto**.
- Za projekt zunanje ureditve predprostora stavbe iz prejšnjega odstavka je treba v postopku za pridobitev gradbenega dovoljenja pridobiti soglasje organa mestne uprave MOL, pristojnega za urejanje prostora.
- Če ni z gradbeno črto ali z ulično gradbeno črto obstoječih stavb določen manjši odmik, morajo biti zahtevni in manj zahtevni objekti, ki mejijo na EUP z namensko rabo PC oz. na regulacijske linije javne ceste in drugih javnih površin, od nje odmaknjeni (nad terenom in pod njim) najmanj 5,00 m oziroma 3,00 m od javne poti ali ceste nižje kategorije. Če so odmiki manjši, morata s tem soglašati organ Mestne uprave MOL, pristojen za promet, za državne ceste pa upravljavec državne ceste.
- Temelje objektov, ki mejijo na javne površine, kot so ceste, trgi, pločniki, je na podlagi soglasja organa Mestne uprave MOL, pristojnega za promet, dopustno graditi prek regulacijske linije javne površine.
- Nezahtevni in **enostavni objekti** morajo biti od meje sosednjih parcel, na katere mejijo, odmaknjeni najmanj 1,00 m, s pisnim soglasjem lastnikov parcel, na katere mejijo, pa jih je dopustno postaviti tudi bližje ali na parcelno mejo.

- Če ni z gradbeno črto ali z ulično gradbeno črto obstoječih stavb določen manjši odmik, morajo biti nezahtevni in enostavni objekti, ki mejijo na EUP z namensko rabo PC oziroma na regulacijske linije javne ceste in drugih javnih površin, od nje odmaknjeni najmanj 1,50 m. Če so odmiki manjši od 1,50 m, mora s tem soglašati organ Mestne uprave MOL, pristojen za promet, za državne ceste pa izvajalec gospodarske javne službe vzdrževanja državnih cest.
- Ne glede na določilo štirinajstega odstavka tega člena je ograjo, škarko ali podporni zid dopustno postaviti največ do meje parcele, na kateri se gradijo, vendar tako, da se z gradnjo ne posega na sosednje zemljišče; s pisnim soglasjem lastnikov parcel, na katere mejijo, pa jih je dopustno postaviti tudi na parcelno mejo.

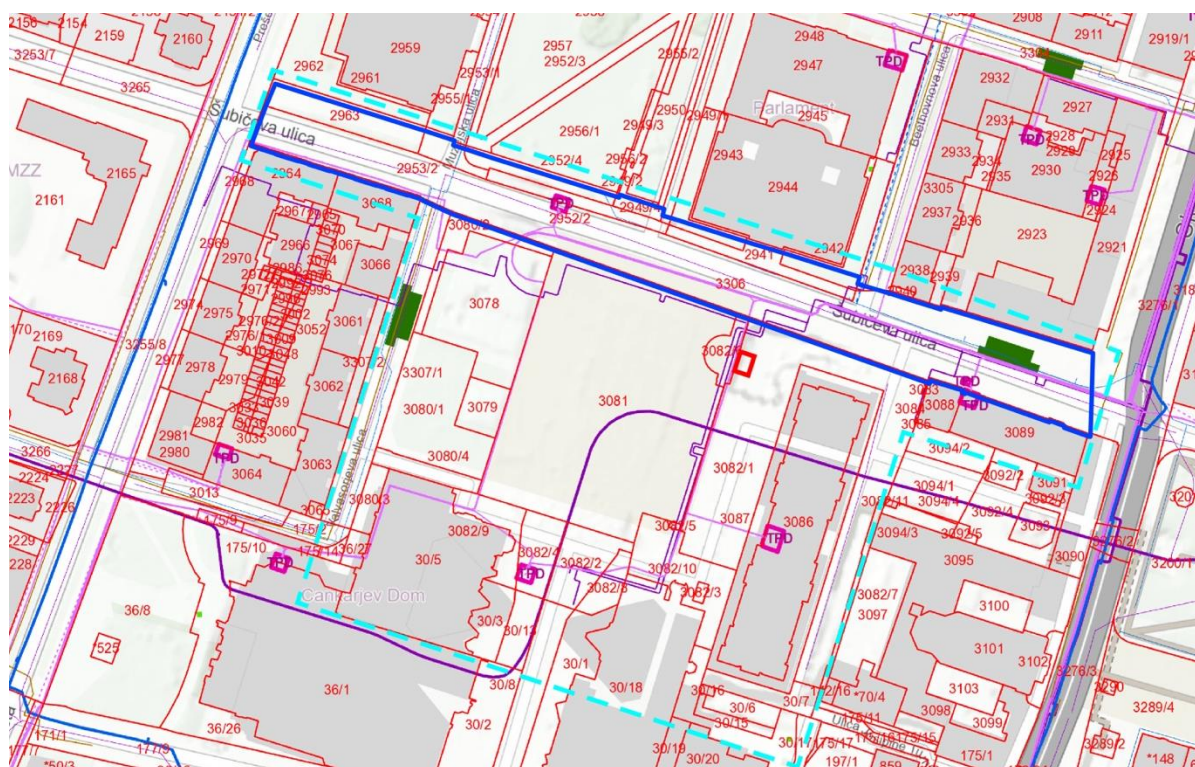
Urbana oprema in spominska obeležja:

- Urbana oprema, usmerjevalne in izobraževalne table, kažipoti in podobno ter **spominska obeležja morajo biti postavljeni tako, da dopolnjujejo javni prostor in ne ovirajo gibanja pešcev ter vzdrževanja komunalnih naprav in prometnih objektov.** Do objektov javne opreme (klopi, koši ...) je treba ohraniti prost in neoviran dostop.
- Tip, obliko in lokacijo urbane opreme na območju MOL določita organa Mestne uprave MOL, pristojna za urejanje prostora in za promet. **Urbana oprema v območjih registrirane kulturne dediščine mora biti oblikovana celostno.**
- **Spominska obeležja, skulpture in druge prostorske inštalacije, ki presegajo največjo dopustno velikost nezahtevnih in enostavnih objektov, ki jo določa predpis s področja graditve objektov, je dopustno postaviti samo na javne površine.**
- Spominskih obeležij ali nagrobnih znamenj ni dopustno postaviti na cestnem svetu javne ceste.
- Urbana oprema nima samostojnih priključkov na gospodarsko javno infrastrukturo.
- **Pri postavitvi urbane opreme in spominskih obeležij na javnih površinah je treba pridobiti soglasje organa Mestne uprave MOL, pristojnega za urejanje prostora, in dovoljenje organa Mestne uprave MOL, pristojnega za promet.**

Urejanje zelenih površin:

- Drevesa na območjih stavbnih zemljišč je treba ohranjati v največji možni meri, v primeru sečnje pa drevesa nadomestiti. Ob izvajanju gradbenih del v vplivnem območju dreves, ki se ohranjajo na gradbeni parceli, je treba izdelati načrt zavarovanja obstoječih dreves.
- Pogoji za gradnjo v vplivnem območju dreves in druge vegetacije:
 - v primeru tlakovanja površin ob drevesih je treba zagotavljati ustrezno kakovost in količino tal, dostopnost vode in zračenje tal nad koreninskim sistemom. Odprtina za prehajanje zraka in vode mora biti velika najmanj 3,00 m²,
 - odmik podzemnih komunalnih vodov od debla drevesa mora biti najmanj 2,00 m.
- Obstoječe drevorede je treba ohranjati oziroma jih v primeru odstranitve nadomestiti.
- **Drevorede, ki so prikazani na *sliki 36: prostorski izvedbeni pogoji* je treba obvezno urediti.**
- Drevorede oziroma posamezna drevesa je treba urediti povsod, kjer se pri urejanju javnih površin izkaže, da je to mogoče.
- **Zasaditev dreves glede na namensko rabo:**
Na gradbeni parceli je treba na raščenem terenu zasaditi naslednje število dreves:
 - PC: Ob cestah, ki imajo urejene ali načrtovane stranske zelenice (široke najmanj 3,00 m) je treba urediti drevorede

A.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Slika 52: Prostorski izvedbeni pogoji (podloga: Urbinfo)

- Natečajno območje
- Anketno območje
- Vplivno območje
- podzemna zbiralnica odpadkov
- sekundarno vodov. omrežje (obstoječe)
- sekundarno vodov. omrežje (načrtovano)
- primarno kanalizacijsko omrežje za komunalno odpadno vodo
- sekundarno kanalizacijsko omrežje za komunalno odpadno vodo
- omrežje daljinskega ogrevanja - sekundarni vročevod
- distribucijsko omrežje el. energije nazivne napetosti 20kV in 10 kV

Po Šubičevi in Valvasorjevi ulici potekata **sekundarno vodovodno omrežje sistema za oskrbo s pitno vodo**. Nov krak je načrtovan po Beethovnovi ulici. Širina varovalnega pasu od osi omrežja je 3 m.

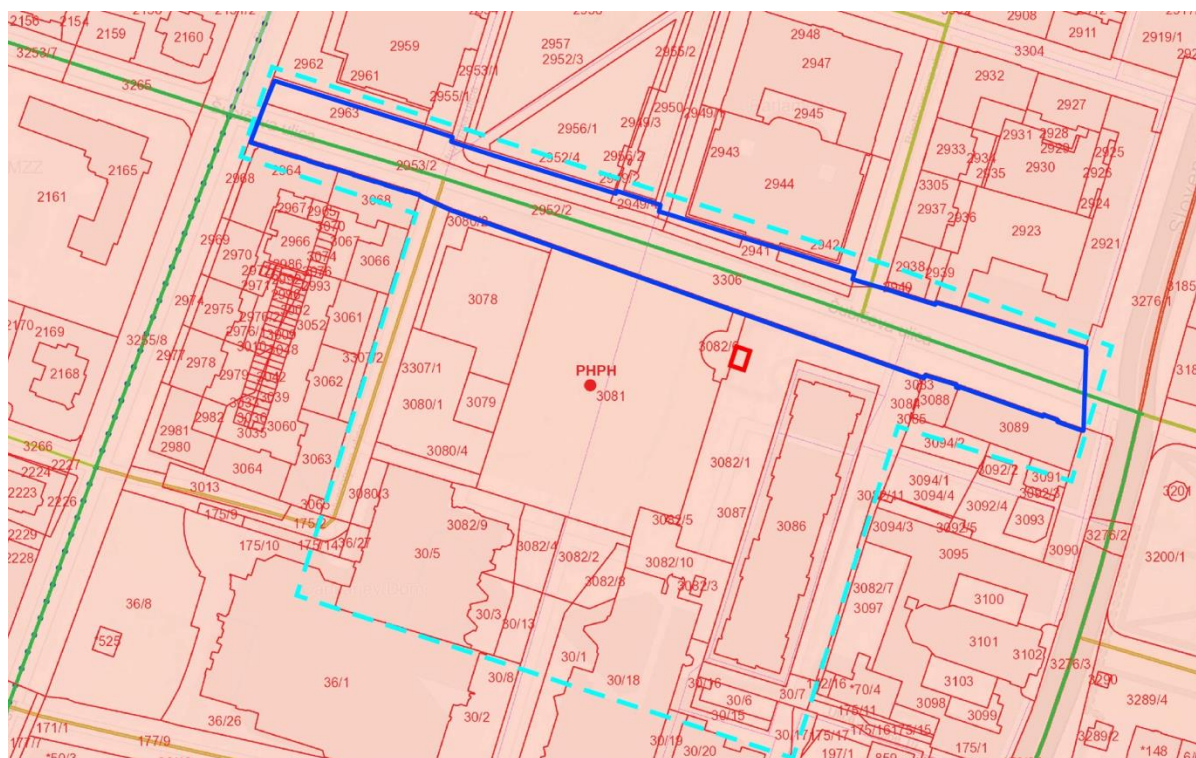
Po Šubičevi in Valvasorjevi ulici poteka tudi **sekundarno kanalizacijsko omrežje za komunalno odpadno vodo**. Širina varovalnega pasu od osi omrežja je 3 m. Čez Trg republike in Maximarket poteka obstoječe **primarno kanalizacijsko omrežje za komunalno odpadno vodo**. Širina varovalnega pasu od osi omrežja je 3 m.

Po severu Trga republike in natečajno območje ter po Šubičevi ulici poteka **omrežje daljinskega ogrevanja – sekundarni vročevod**. Širina varovalnega pasu od osi omrežja je 3 m.

Po Šubičevi ulici in čez natečajno območje poteka **podzemno distribucijsko omrežje električne energije nazivne napetosti 20kV in 10kV**. Širina varovalnega pasu od osi omrežja je 1 m.

V vplivnem območju na Šubičevi ulici se nahaja **podzemna zbiralnica odpadkov**. Še ena pa je v bližini na Valvasorjevi ulici.

A.4 PROMETNA INFRASTRUKTURA

Slika 53: Prometna infrastruktura (podloga: Urbinfo)

- Natečajno območje
- Anketno območje
- Vplivno območje
- Kolesarska povezava znotraj notranjega kolesarskega obroča
- Območje z linijami minibusa
- PH Javna parkirna hiša
- parkirna cona 1
- Lokalna zbirna cesta
- javna pot za pešce

Natečajno območje skupaj z vplivnim območjem se uvršča v **parkirno cono 1**.

Trg republike predstavlja obstoječo javno pot za pešce, hkrati se pod trgom nahaja javna parkirna hiša. Šubičeva ulica je kategorizirana kot obstoječa **lokalna zbirna cesta**, prav tako predstavlja pomembno **kolesarsko povezavo** znotraj notranjega kolesarskega obroča.

Celotno obravnavano območje spada v **območje z linijami minibusa**.

6. VIRI

Veljavni in predvideni prostorski akti:

- **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del** (Uradni list RS, št. 78/10 in spremembe)
- **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del** (Uradni list RS, št. 78/10 in spremembe)

Predhodno pridobljene strokovne podlage in usmeritve:

- Sklep vlade za potrditev izhodišč za postavitev spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani, Vlada republike Slovenije, 9.5.2024
- Izhodišča za postavitev spomenika slovenske osamosvojitve v Ljubljani, Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo,
- Spomenik slovenske osamosvojitve, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, 3.4.2024
- Usmeritve in priporočila Častne enote Republike Slovenije in Protokola Republike Slovenije za izvedbo ceremonialov ob spomeniku slovenske osamosvojitve, 26.8.2024
- Natečajna naloga za spomenik slovenske osamosvojitve; Preliminarne smernice za ureditev Šubičeve ulice, Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, 25.9.2024
- PGD št. 21-34-370-371, DN 2446, NK 854 (13/91); objekt: ureditev Trga republike: korito za lipo, jambor za zastavo; Scenografija Trga republike v Ljubljani za slovesno promocijo Slovenije; investitor: Republiški sekretariat za informiranje – Ljubljana, odbor za slovesno promocijo Slovenije; izdelovalec: IZITR; Ljubljana, junij 1991
- Preliminarne usmeritve za postavitev spomenika slovenske osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, 10.1.2025

Ostalo:

- Odlok o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 44/14), Ministrstvo za kulturo
- KONS-TR³: konstrukcija nove ere, ur. Tina Potočnik. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2023.
- Prostor za vse: anketa o Trgu republike, Marjan Hočevár et al. Ljubljana: Trajekt, zavod za prostorsko kulturo, 2018.
- Pod skupno streho: Moderne javne zgradbe iz zbirke MAO in drugih arhivov, Matevž Čelik, Maja Vardjan, Bogo Zupančič. Ljubljana: Muzej za arhitekturo in oblikovanje, 2013.
- Spomenik revolucije Draga Tršarja, Jure Mikuž. Zbirka Umetnine v žepu, ur. Barbara Murovec. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2010.
- Trg republike, Nevidne hiše, Afront zavod za prostorsko inovativnost, 2023

7. POVEZAVE

- Splošne smernice nosilcev urejanja prostora

<https://www.gov.si/teme/obcinski-prostorski-akti/>

- Urbinfo

<https://urbinfo.ljubljana.si/web/profile.aspx?id=Urbinfo@Ljubljana>

8. SEZNAM C_natečajne podloge in D_natečajne priloge

C_natečajne podloge

- C_1_GN natečajnega območja
- C_2_DOF natečajnega območja
- C_3_Scheme tlorisa in prereza
- C_4_Prostorski prikazi

D_natečajne priloge

- D_1_Veljavnosti prostorski akti
- D_2_Predhodno pridobljene smernice
- D_3_Fotodokumentacija natečajnega območja